ATILGAN

BİLİMKURGU DERGİSİ

75.000.-TL.

ATILGAN Bilimkurgu Dergisi Sayı: 1 Ocak-Şubat 96

SUNUŞ

Sevgili Bilimkurgusever Arkadaş,

Elinizde tuttuğunuz ATILGAN ile birlikte sizinle tanışmaya başlıyoruz. Bizler de sizin gibi bilimkurguyu seven ve bu konuda uğraş gösteren kişileriz.

Türkiye'de zaman zaman çeşitli bilimkurgu dergileri yayınlanmış, bunlar kısa ya da uzun ömürlü olmuş ama ne yazık ki bugüne dek gelememiş yayınlardır. Dergilerin yayın yaşamındaki süreklilik ve bunun yolları gibi konulara başka zaman değinelim deyip bir derginin yaşamasının ancak onu seven okurlarla sürebileceğini belirtelim.

Elinizde tuttuğunuz ATILGAN işte böyle bir çalışmanın ürünü. Mart 1995'den beri her ay toplanan bilimkurguseverlerin çabalarının bir sonucu. Bu nedenle ATILGAN aynı zamanda sizin derginiz. Bu dergide sizin de en az yayınlayanlar kadar söz söyleme hakkınız var. Tüm duygu ve düşünceleriniz bizler için yol gösterici olacaktır. Sanatın oldukça özel olan bu türüne göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür eder, güverteye hoşgeldiniz deriz.

Derginin tamamını okuyup bitirince göreceğiniz gibi tutturacağımız rota bir seçkinci yapı izlemeyecektir. Çünkü tüm bilimkurgusever okur potansiyeline sunma ve bunun yanında bilimkurguyu yeni tanımaya başlayanlara da öncülük etme gibi bir görevi de yerine getirmeye çalışacağımız için yazılarımız genellikle ilgi çeken ve çok ağır olmayan bir tarzda kaleme alınacaktır. Dergide yabancı yazarların öykülerinin yanısıra Türk bilimkurgu yazarlarının öykülerine de yer verilecek ve böylece bir Türk bilimkurgu edebiyatı oluşturulmaya çalışılacaktır.

Yıllar önce tüm Dünya'yı kasıp kavuran "Uzay Yolu" dizisi ülkemizde de etkisini göstermiş ve o yıllarda birçok ailenin TV satın almasına da neden olmuştu. Bu çok tutulan bilimkurgu TV dizisinin ünlü uzay gemisi ATILGAN'ın her hafta evrenin bilinmezliklerinde maceradan maceraya yol alması gibi bizler de çeşitli konular arasında bitmek tükenmek bilmeyen yolculuklara çıkacağız.

Umarız bu yolculuğumuz uzun yıllar sürsün ve maceralarımızın renklenmesi içinde mürettebat sayımızın artması gerektiğini belirtip sözü şöyle bağlayalım.

-- Warp hızına geçmeden önce kaptanınız konuşuyor!

-- Gemiye hoşgeldiniz!

ATILGAN

İÇİNDEKİLER

ANNE
A. Coppel 3
YABANCI
Zühtü Bayar 5
KIYILARDA
Bülent Akkoç 8
GEÇMİŞE DOĞRU BAKIŞ
Jules Feiffer 14
SON BİLİMKURGU ÖYKÜSÜNÜ YAZAN ADAM
Hakan Alpin 17
ÇİZGİROMAN 19
ÇİZGİROMANDA BİLİMKURGU
Hüsnü Çoruk 21
VE SONRA
Mustafa Yelkenci 24
TELEVİZYONDA BİLİMKURGU
Sezen Kaymak 26
BULUŞMA
Aşkın Güngör 28
HABERLER
Ant Özok 31
TEST
Sezen Kaymak 32

Dergiyi Çıkaranlar: Bülent AKKOÇ, Hakan ALPİN, Hüsnü ÇORUK, Sezen KAYMAK, Faysal KEMERİZLİOĞLU, Cem KILIÇ, Ant ÖZOK, Seyfi ŞİRİN.
5680 sayılı basın kanununa göre;

Sahibi: Hakan ALPİN
Yayın Yönetmeni: Bülent AKKOÇ

ATILGAN bilimkurgu dergisi iki ayda bir yayınlanır.

Bu sayıya katkıda bulunanlar: Zühtü BAYAR, Ali DÜZGÜN, Aşkın GÜNGÖR, Kemal KULAOĞLU, Mustafa YELKENLİ.

Dizgi: RİND AJANS
Montaj: Aşkın GÜNGÖR
Baskı: YAYLACIK MATBAASI

Yazışma Adresi: Bülent AKKOÇ, P.K. 1345 80008 Karaköy / İSTANBUL
Tüm ödemeler için (Bülent Akkoç - 114928) posta çekini kullanabilirsiniz.

Anne

Alfred Coppel

Çeviren: Mustafa Yelkenci

Sanki annesinin karnında olduğunu hissettiğini düşünüyordu, Kier. Akışkan, karanlık ve sıcak bir ortamdı. Orada ne reaktörlerin yaban arısı gibi vızıltısı ne de kronometrenin tiktakları duyuluyordu. Dış kabuğunu çevreleyen gezegenler arası uzayın salt sıfır soğuğunu da hissetmiyordu. Yumuşak plastikten yapılmış okşayıcı bir rahatlığın karanlığında uyukluyordu. Gebe bir kadının dölütü gibi füzeye bağlanmış besin tüpleriyle besleniyordu.

"İstersem dışarıya bakabilirim" diye düşündü. "Karanlık göğe, geceleyin farlar gibi yanan yıldızlara, önceden hiç kimsenin görmediği Ay'ı ve Dünya'yı da görebilirim." Fakat hiç bir şey yapamadı. Karanlıkta dinleniyor ve füzenin kendisini uyandırmasını bekliyordu.

Bilginler, doktorlar ve psikologlar gemiyi yapmışlardı. Yeterince bilgin ve uzmandılar. Kier binlerce kişi arasında daha yetenekli olarak tanınmasına karşın, hiç kimsenin gizemli ve güvenlik duygusundan yoksun, soğuk uzayda bilincini koruyamayacağını ve yaşayamayacağını biliyordu.

Kier için gerçek bir anne yaratmışlardı. Mermi biçiminde uzaya doğru yöneltilmiş metalden bir anne. Çıkabilir bir şekilde anneye bağlanmıştı. Doğabilir şekilde... Gezegenler arası boşluğu aştığı zaman...

Gezegenler arası boşluk... Yıldızlar arası uzaklığa göre bu kısacık bir mesafeydi. Ve yine, ilk kez, yapayalnız birisi için... bilinmeyen tüm korkuların ve yalnızlığın çıldırtıcılığıyla dolu büyük bir uzaklıktı.

Kier füzenin merkezinde kımıldadı. Hareketleri önceki dönemi ve söylenen şeyleri anımsatıyordu. Bunların hepsi bir başka yaşamda, kendisine gittikçe silinen anılar gibi geliyordu.

"... Siz insanlığın umudunu götürüyorsunuz. Düşmanlarımız Ay'a bir insan göndermeyi denediler. Başaramadılar. Artık denemeyecekler. Şimdi tek çare olarak denenmiş önemli silahlar yapan fabrikalardan yararlanmalı. Bomba, gemi, tank, uçak. Şimdi sıra bizde. Onların başaramadıkları yerde biz başarmalıyız. Bir şansımız var Kier. Bir tek şans. Ayrıca gökyüzünde bir erklik enerji sapmasını da göze alamayız."

Yaşam kötüydü. Kier bu değişik yaşamı anımsıyordu. Bir iş elde edebilmek için bütün gün itişip kakışan, savaşım veren kalabalık bir insan yığını. Besin bulmak o denli güçtü ki. Yemek yemek sanki çok tatsız bir iş olmuştu. Yaşam şekli tekdüze bir hal almıştı. Ve sonra korku vardı. Korku içinde ki yaşantısını anımsıyordu. Gökten, denizden, yerden ve milyarlarca böcekten gelen ölüm korkusu. Mikroplar, hayvanlar ve de insanlar. Tehlike... Belli belirsiz anımsıyordu. Parola her yer tehlikeliydi.

Buradan başka. Burada plastik döl yatağında sarılıp sarmalanmış, tüplerle besleniyor ve füze tarafından dış etkilerden korunuyordu. Kier için zamanın hiç önemi yoktu. Füzenin içinde dinleniyordu, ve etrafındaki makinalar görevlerini yapıyorlardı.

Verici istasyon uzayda yayın yapıyor, yeryüzündeki alıcı radar kaydediyordu. Füzenin koruyucu kısmına yerleştirilmiş kameralarda fotoğraf çekiyorlardı.

Gece, yıldızlar, güneş, yer ve yaklaşan Ay. Sayaçlar kozmik ışınları kaydediyor ve diğer aygıtlar füzeyi çalıştıran atom pillerinin gücünü hesaplıyorlardı.

Kier rüya görüyordu.

Sorunlarla dolu tuhaf rüyalar.

"...Neden düşman başaramadı? Füzeleri aşağı yukarı Kier'inkinin benzeriydi... Ama yine de başaramadılar. Füze alana konmuştu, fakat içinden kimse çıkmamıştı. Düşman füzesi Sukunet Denizi'nin lavları üzerinde gümüş bir daire gibi hala yükseliyordu. Korku sadece bir kez miydi? Hayır, ürkecek hiç bir şey yoktu. Bu ılık loş karanlığın ortasında hiç bir tehlike yoktu..."

Kier'e öyle geliyordu ki füze onunla konuşuyor, kuşkularını yatıştırıyor ve adlandıramadığı korkularını önlüyordu.

Füze kendi etrafında döndü. Kuyruk ucundaki kanatlarını Ay'a çevirdi. Aşağıda yaşlı sıra dağlar ve hüzün verici süngerimsi taş ovalar sessizce uzanıyor ve bin yıllık uykularını bozmak için yıldızlı gökten, füze, alev dilimi gibi bilinçsizce iniyordu.

Füze alev saçarak, sütun gibi sessizce indi.

Füze yere kondu.

Reaktörlerin atomik ateşi hertarafı kavurup yok ediyordu. Verici istasyon uzay boşluğunun ötesinde alıcı radara yöneldi.

Füze süngerimsi taşların ve lav tozlarının arasına

girdi ve bekledi.

Kier rüyadaymış gibi bir çarpıntı hissetti. Hiç bir şey düşünmüyordu. Sadece canını sıkan bir öfke hissediyordu. Bir ses kulağına sesleniyordu. Sanki uzaktan gelen, bu tuhaf sesi yarıyarıya anımsıyordu.

"Kier burası Beyaz Kum... beni duyuyor musunuz?"

Kulaklarını tıkamayı denedi, fakat ses ısrar ediyordu.

"Alo... Ay füzesi... Kier... Beni duyuyor musun?

Kier kendisini saran yumuşak plastik koruyucunun daha ötesine gizlenmeyi denedi. Bu iğrenç ses anılarını uyandırıyordu.

Ve korkularını.

Diğer yaşamı. Yalnızlıktan, tehlikeden, uzaydan onu koruyan, avutan, füzenin ortasına yerleştirmek için kendisini çekip almadan önceki yaşamı...

Ve yalnız uzaydan değil her şeyden.

Füze kusursuzdu, kuşkusuz en az düşman füzeleri kadar yetkindi.

Koruyordu.

Ses yitip gitti.

Füze yayını kesti. Sibernetik makinanın duygusu Kier'in iç sıkıntısına neden olan şeyi saptamıştı.

Kier düşünüyordu. "Doğmak istemiyorum".

"Kier burası Beyaz Kum. Geldiniz. Başardınız."

Ses yeniden kayboldu. Bu kez ciddi idi. Kier belirsiz ve şekilsiz bir rahatlığın ılık karanlığında yatıştı. Düşünmenin hiç bir yararı yoktu.

Füze her şeyi anladı.

Kier plastik torbanın içinde doğum öncesi pozisyonda büzüldükçe büzüldü.

Düşünmeyi bıraktı artık.

Füze süngerimsi taşlı ovada sessiz ve tüm görkemliliğiyle dikildi kaldı. Güneş yavaş yavaş batıyordu.

Kier çok "rahattı."

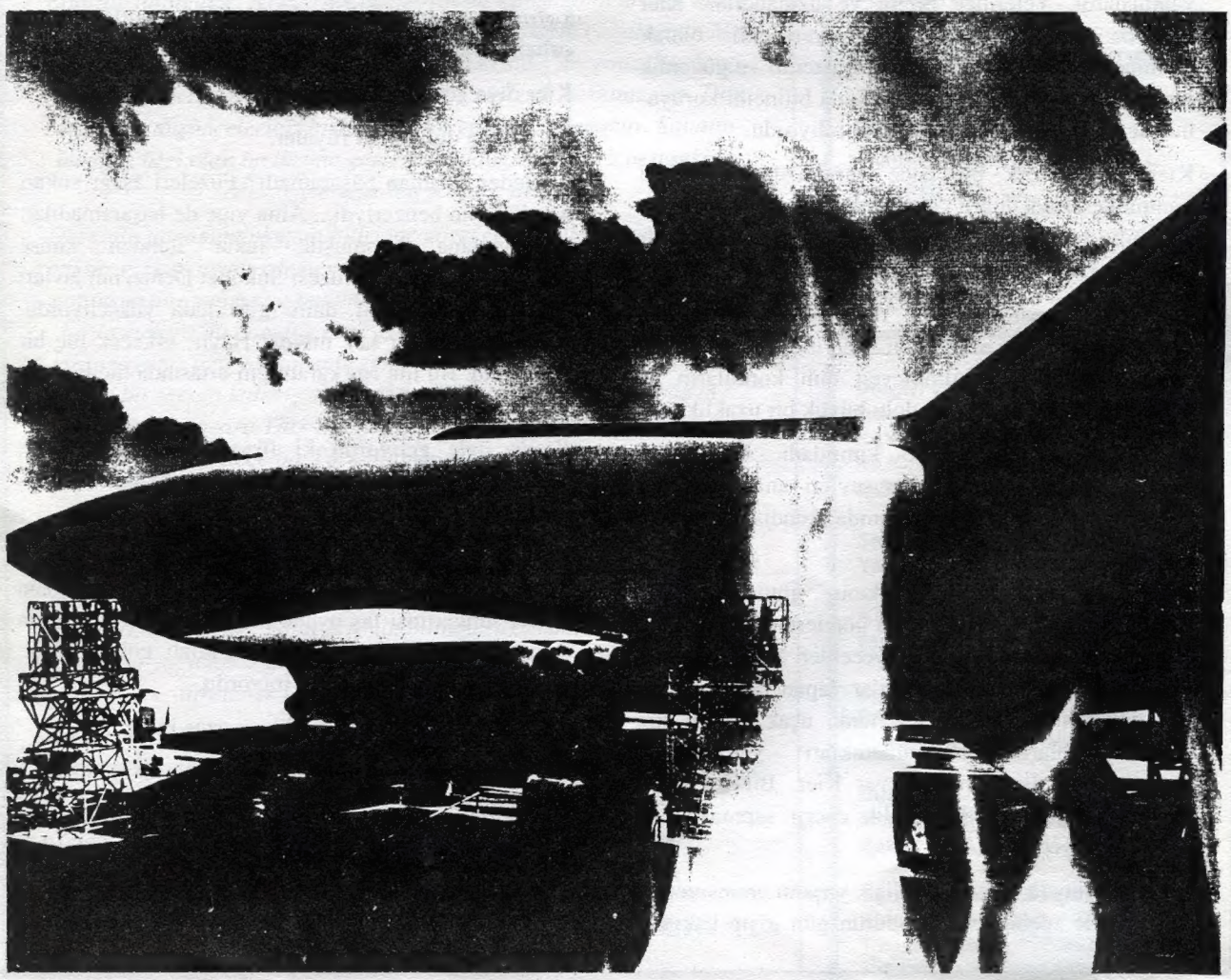

Yabancı

Zühtü Bayar

Jessie ile 2017 yılının o herkes tarafından çok iyi anımsanan dehşetli sıcak yaz aylarında tanıştım. Çoğu Amerikalının tersine, Jessie ufak tefek, bronz tenli, kumral, parmaklarının arasından filtreli sigarasını hiç eksik etmeyen, kırmızı şarabını sessiz yudumlarken, gözlerinde açıkça bir alayla insanı süzen biriydi. Avrupa Uluslar Topluluğunun Türkiye'yi kazanması karşısında ne yapacağını şaşıran Amerikalıların, Türkiye'ye gönüllü olarak gönderdiği Ingilizce öğretmenlerinden biriydi. Önceleri, onu hiç bir özelliği olmayan, sıradan bir öğretmen sanmıştım. Ancak, onun ders vermekte olduğu özel okuldaki dairesini gördükten sonra; bu kanım insanları tanımaktaki ustalığım konusunda duyduğum güven duygusuyla birlikte yıkılıverdi. Jessie sıradan bir öğretmen, her yalnız insan gibi kendini içkiye vurmuş, bohem ayaklarda biri değildi. Çağını ve çağının yeniliklerini yaşayan, bu yeniliklere ayak uydurmaktan da öte, bunları kendine özgü bir yolda yorumlayarak, birleşime varabilen ve bu birleşimden kendine özgü bir dünya görüşü çıkarabilmiş biriydi. Onu aşağı yukarı altı aydan beri tanımama karşılık, ilk kez geniş kültürünün, ince esprili zekasının ve teknolojik alandaki sınırsız yeteneklerinin farkına varabiliyordum. Jessie, doğrusunu söylemek gerekirse, bu yönlerini benden gizleyebilmek için elinden gelen herşeyi yapmış ve aramıza aşılması olanaksız bir tür engel koymayı başarmıştı. Ne var ki, bu engeli yine kendi elleriyle ortadan kaldırmış oluyordu, ziyaretim sırasında beni odasına whiskey içmeye çağırmış olmakla...

Beni ençok şaşırtan Jessie'nin odasında gördüğüm zengin video-band koleksiyonundan çok, ne işe yaradıklarını bir türlü kestiremediğim elektronik ve optik cihazlar olmuştu. Bu aygıtların hiç biri de büyük şirketler tarafından üretilen, standart aygıtlara benzemiyordu. Ama bir çoğunun üstünde hepimizin çok iyi tanıdığı büyük uluslararası şirketlerin markaları yer alıyordu. Jessie'nin mikro-film kasetlerinden oluşan minik kitaplığında yüz bini aşkın kitabın mikro-filmi bulunuyordu ve bu benim arasıra övünmekte çok ileri gittiğim kitaplığımdaki yapıtlardan on kat fazlaydı.

Jessie, Black label ile koca dipli kristal bir bardağı önüme sürerken, şaşkınlığımı farkettiğini belirten muzip bir gülümsemeyle yüzüme baktı. Porselenden yapıldığına inandığım bembeyaz dişleri meydandaydı. Kaliforniya deyimleriyle süslü bir İngilizcesi vardı.

- Kendi içkini kendin koy... Soğuk... Bana da bir iki dakika izin ver, yarınki ders notlarımı sıraya koymam gerek.

Kristal kadeh yavaş yavaş altın suyuyla dolarken Jessie de bir yazarın çalışma masasından daha çok bir deneme laborantının tezgahına benzeyen masasına yöneldi. Bu masanın üstünde bilgisayarlı bir videofon, bir bilgisayar ekranı ile bir printer ve bir de mikro-film çekicisinden başka birşey yoktu. Eskiçağlardan kalma, gümüş gövdeli bir dolmakalem, cevizden yapılmış ve cilalı bir tahta kaidenin üstüne özenle oturtulmuştu ve ancak dikkatle bakılınca farkedilebiliyordu. İçkimden derin bir yudum aldıktan sonra, onun mikro-filmlerle oyalanışına aldırmaksızın sordum:

- Jessie... Nesin sen? (Sorumdaki akılsızca tavrın farkına vararak düzelttim) Yani kimsin ve ne iş yapıyorsun?

Başını mikrofilm okuma aygıtından kaldırarak kahverengi gözlerini gözlerime dikti. Sanki bakışlarıyla, bu sorunun altında yatan asıl anlamı araştırmış ve bulmuş gibiydi. Gözlerindeki muzip anlatım daha da derinleşti.

- Ne demek bu? Adım Jessie Logan. Kırküç yaşındayım, Amerikalı ve San Fransisco'luyum. Burda İstanbul'da öğretmenlik yapıyorum.

Sıkıntılı bir biçimde nefesimi koyverdim.

- Ha, tabii, dedi. Bütün bunları sen de biliyorsun... Pekala... Pekala... Senin de farkettiğin gibi yazı da yazan biriyim. Bunu entellektüel züppeliklerin her çeşidinden uzak durmak istediğim için söylemek istemiyordum. Ama sen sordun. Pekala, bir bilimkurgu yazarıyım. Birleşik devletlerde üç, İngiltere ve Avustralya'da birer kitabım yayınlandı.

Buna bir bakıma şaşırmadım desem yalan olmazdı. Çünkü onun tuhaf aygıtlar ve mikro-film kitaplarla dolu odasını ve çalışma masasını gördükten sonra bu sonuca varmam biraz doğaldı. Tabii ki, kitaplarını görüp, onları okumak isterdim ama heyecanımın azıcık dürtüklenmiş olduğu şu anda bunu istememe olanak yoktu. Ukala bir tavırla mırıldandım:

- Yazar olmak kolay değil.

- Benim için de kolay olmadı. Biliyor musun Memet, ben en iyilerinden biriyim.

Onun böyle büyük bir sadelik içinde, açık ve kesin bir gerçeği alçakgönüllülükle belirtircesine böbürlenmesi beni üzmüştü.

- Buna dedim, senin yardımın olmaksızın, yapıtlarını

okuduktan sonra kendim de karar verebilirdim.

Porselen dişlerini meydana çıkaran geniş bir kahkaha attı.

- Veremezdin dostum... Veremezdin çünkü dünya standartlarına göre ya da revaçta olan BK anlayışına göre... Ben ... ben başarısız bir yazarım!

Önce ne demek istediğini anlayamadım ama birkaç saniye sonra sözlerinin altında yatan acı ironinin farkına vardım. Gerçekten de eve dönüş bendeki ansiklopedik bilgisayar kayıtlarını inceleyince onun hakkında şu beş satırdan başka bir bilgiye rastlayamamıştım:

LOGAN, Jeremmy Jessie, Reno, 1974 (BK Yazarı) Reno Koleji Politeknik Enstitüsünü bitirdi. İlk öyküsü "Asimov's SF" de yeraldı. (1994) "Behind the Sun" (2001) ve "Further of the Time" (2007) adlı iki romanı yayınlandı. Şimdi yurtdışında öğretmenlik yapıyor.

Bu konunun, aslında onun yapıtlarını okuduktan sonra tamamen kapanacağını bildiğim için üstünde fazla durmadım. Ama o konuşmaya ve konuyu deşmeye kararlı görünüyordu. Mikrofilm kayıtlarını bir kenara iterek ayağa kalktı, kristal kadehlerden birini kendisi için doldurmaya başladı.

- Dünyalıların dedi, en iyi alışkanlıklarından biri de bu... Tabii akılcı ölçüler içinde...

Alkolü kastediyordu ama benim aklım "dünyalılar" sözcüğüne takılmıştı. Niçin böyle bir ifade biçimi kullanarak kendini dışlaştırıyordu? Onun tarafından kurulması pek olası bir oyuna katılarak espriyi sürdürmek istedim.

- Niçin kendini dışlaştırıyorsun? Yoksa sen de Leo P. Kelley'in kaçık kahramanı gibi bir 'extraterrestrial' olduğunu mu ileri süreceksin?

- Ah, dedi elini alnına vurarak... "The Earth Tripper"... Doğrusu, İstanbul'da bu romanı okumuş bir Türk gazetecesiyle tanışabileceğim aklımın köşesinden bile geçmezdi... İyi bir yapıttır o... Ne yazık ki, Kelley de benim gibi şanssızlar sınıfından.

Soruma karşılık vermediğinin farkındaydım. Zekası bu tür oyunları oynamaya çok elverişliydi ama satranç oynamaya ben de bayılırdım. Gözlerindeki muzip anlatım yitip gitti. Onun yerine olağanüstü iri gözleriyle olağanüstü donuk bakışlarını gözlerimin içine dikti. Kupkuru, vurgulamadan yoksun bir sesle konuşmasını sürdürdü:

- Evet, dedi. Kimliğim konusundaki bildiklerine aldırma. Hepsi sahte onların... Ben 'homo sapiens' değilim ve bu dünyanın dışından geliyorum.

Bakışlarıyla bir süre beynimin derinliklerini yokladığını hissettim. Bir an dehşet içinde kalmıştım. Bu bir oyun değildi. Her nasılsa, onun doğruyu söylediğini 'hissetmiştim' Belki de yanılıyordum. Belki de böyle düşünmemde benim de çok iyi bir BK okuru olmamın ve kafamın içinin sınırsız imge gücüyle dolu olmasının etkisi vardı. Bilmiyorum. Uzay kadar sessiz ve derin iki saniyeden sonra Jessie'nin bakışlarındaki donukluk, minik bir buz kalıbı gibi parçalanıverdi. Bakışlarında yine o ince espri ve zeka gücünün ışıltısı parlıyordu. Black Label'ı önüme sürerek bir kahkaha patlattı:

- Hadi, hadi yut şunu dostum, Ne çok BK okumuşsun sen... Hemen de inanır gibi oldun.

Çabuk toparlanmalı, bu oyunda tökezlediğimi ona sezdirmemeliydim. Rolümü çok iyi oynayarak ben de gülümsedim:

- İnsanlık dedim, bütün hayallerine rağmen büyük bir düş kırıklığı içinde... İçgezegenleri altüst ettik, büyük asteroid kuşağına erişmeyi başardık. Ama uzayda akıllı, gelişmiş yaratıklara rasllayamadık. Bütün bulduklarımız bir iki tür buz çölü yosunu ile, dünyada da bilinen bir kaç mantar... Sanırım bizleri, bu tür entellektüel şakalar yapmaya iten, bu yalnızlık duygusunun doğurduğu büyük boşluk olsa gerek.

Jessie'nin kaşları yapmacık bir hayretle havalanıverdi.

- Ya, öyle mi efendim?

Sanırım düpedüz benimle alay ediyordu. Tabanına azıcık heyecan serpiştirilmiş bir sesle konuşmasını sürdürdü: Hangi uzay bu araştırdığımız? Kaç yüzbin kilometrekübik ? İç gezegenler ha? Söyler misin dostum, sen bütün uzayı içgezegenler arasındaki uzaklıktan mı ibaret sayıyorsun? Asteroid kuşağıymış, pöh! Dinle beni: Senin 'insanlığın düşkırıklığı' dediğin şey, aslında insanlığın büyük düşünün başlangıcı. Birgün gelecek BK yazarlarının öngördükleri ışık hızına yaklaşık hız elde edilecek. İşte o zaman insanlık büyük uzay okyanusuna açılacak ve şimdiye kadar bir bardak suda plankton organizması avlamakta olduğunun farkına varacak. Tabii ki, sonsuzlukta, sonsuz sayıda olasılıklar var. Bu prensipten hareketle yakında olmasa bile uzak galaksilerde mutlaka akıllı yaratıkların bulunması gerektiği sonucunu sen de kendi kendine çıkarabilirsin. Bu konuda benim etim ve kemiğimle senin karşına dikilip: "İşte ben dünyadışı bir zeka örneğiyim," diye diretmeme gerek yok.

Yine oyunu sürdürmek istiyor diye düşündüm. Şimdi Jessie'nin tavrını çok iyi anlıyordum. Karayı gösterip de "Bu beyaz işte" diye bir süre diretecek sonra ansızın beyazı önüme sürerek, "Hayır kara olan bu, öbürü beyaz" diyecekti. Ve ben gerçeği hiç bir zaman anlayamayacaktım. "İkili gerçek" durumunu kabullenme ve bundan bir gerçek çıkarmaya çalışmam gerekiyordu. Black Label'dan bardağıma yüklü bir hacim boşalttım. Jessie yaptığıma gülerek baktı.

- İstatistikler, dedi, alkolün doğurduğu sinir ve ruh has-

talıklarıyla ilgili korkunç sayılar gösteriyor.

Sonra da kendisininkini bir dikişte boşalttı. Onun böyle su gibi whiskey içmesi beni iyice şaşırtmıştı. Çünkü her zaman alkolü ölçülü kullanma üstüne nutuklar atmaya bayılırdı.

- Bak, dedi. Çok eski çağlarda 'Ben peygamberim, insanlara Tanrı tarafından gönderilmiş mesajım var," diye ortaya çıkanlardan, onlara inanılması için mucizeler göstermesi istenirdi...

Elimde kristal, konuşmanın nereye varacağını merak ederek anlamsız bir ifadeyle onu dinliyordum. Onun benden güçlü olduğunu hissediyor, birtakım mantık oyunlarıyla daha fazla hırpalanmak istemiyordum. İçimdeki duygu, iddialı bir satranç partisini yitirdikten sonraki duyguydu. Ve sanırım Jessie bu duygularımın çok iyi farkındaydı. Düşünce ve heyecanlarımı okşayarak konuşmasını sürdürdü.

- Şimdi, beni bir peygamber gibi düşünüp mucize bir kanıt göstermemi isteyebilirsin. (Kendi kendine bir kahkaha attı.) Uzaylı bir peygamber ha dostum? Ne dersin, sana uygarlığımızın üstün aygıtlarıyla hazırlanmış bir mucize göstermemi istemez miydin? Tabii isterdin... Merak kediyi öldürür. Şu anda benim şakadan ileri sürdüklerimin gerçek olması için neler feda etmeyi düşünmüyorsundur ki... Ama sana büyük değil küçük bir sürprizim var. Müzik ister miydin? Kültürünüze ait, istediğin türden quadrofonik ve üç boyutlu... Bütün yapacağın iş elini şu aygıtın üstüne koymak ve dileğini düşünmek.

Jessie böyle diyerek kristal kadehin yanına bir elden biraz daha büyük, üstünde hiç bir düğme ve yazı bulunmayan siyah, ince bir kutu bıraktı. Kısa bir süre düşündükten sonra bu denemeyi yapmayı kararlaştırdım. Eğer söyledikleri doğruysa, bu benim için büyük bir olaydı. Elimi siyah kutunun üstüne yapıştırarak çok sevdiğim Beethoven'ın "Für Elise"sini düşündüm. Dörtboyutlu müzik anında kafamın içinde dalgalanmaya başladı. Ses bizim quadrophonie'den çok farklı, çok daha canlı ve renkliydi. Jessie sakin bir ifadeyle gözlerimi kapatmamı söyledi. İstediğini yaptım. Bu kez gözlerimin önünde müziğin ritmine uygun olarak danseden holografik ve soyut görüntüler meydana gelmeye başladı. Gözlerimi açınca, ya da elimi siyah kutudan uzaklaştırınca ses ve görüntüler yitip gidiyordu.

- Bu görüntüler, seçtiğin müzik parçasıyla soyut bir uyum içindedir ve ikinci kez aynı parçayı dinleyişinde aynen tekrarlanmaz, değişik çeşitlemelerle karşılaşırsın. Ama bir önceki görüntülerin yenilenmesini dilersen, bu dileğini düşünmen yeter. Aygıt bu dileğini de yerine getirebilecek yetenektedir.

Elimi aygıttan çekerek sordum:

- Adı ne bunun?

- Adını "vizisonor" takmışlar... Asimov'un "Foundation Trilogy" sinden esinlenilmiş.

Elimi tekrar vizisonorun üstüne koyarken mırıldanmaktan kendimi alamadım:

- Harika bir olay bu... Şimdiye kadar okuduğum hiç bir fütüroloji kitabında raslamadım.

- Ama Sonny'nin böyle bir aygıt geliştirmekte olduğuna dair haberler, basından kulağına çalınmıştır. Şimdi, bugünkü dünya elektronik teknolojisi bunu üretebilecek bir durumda olduğuna göre, umarım bunu uzaylı peygamberin bir mucizesi olarak karşılamazsın. Bu tabii, psiko-elektronik'in son yıllarda şaşılacak bir gelişme göstermesinin sonucu olacak.

Sormaktan kendimi alamadım.

- Bu özel bir örnek mi, yoksa geliştirilip, piyasa için mi üretildi?

Jessie, gülümseyip aygıtı kaldırırken kendi kendine mırıldandı:

- Kimbilir, belki de 'özel' ve 'tek' örnektir. Ama çoğaltılması ve insanların yararına sunulması kaçınılmaz.

Jessie tekrar başlangıçtaki temaya dönmüştü. Sürekli olarak beni şaşırtmak istiyor, düşüncelerimin iki ayrı olasılık arasında gidip gelişini kendine özgü bir hazla izliyordu. Bu olsa olsa, Birleşik Devletlerde çok zenginler için yapılan 'özel üretim' aygıtlardan biri olmalıydı ve ben de her nasılsa varlığını duymamıştım. Hem bunun bugünkü dünya teknolojisiyle mümkün olduğunu Jessie kendisi söylemiyor muydu? Peki ama Jessie ne yapmak istiyordu? Benim, kendisinin bir dünyadışı olduğuna inanmamı mı? Öyleyse bu yolda düşünmeye başlar başlamaz niçin karşıt tavır alıyordu? Sakın Jessie, 1980'li yıllarda Amerikan toplumunda çok sık raslanan şizoid tiplerden olan ve adlarına "Science Fiction Freak" denen hastalardan biri olmasındı? Ama kendisini tanıdığım bu iki ay içinde Jessie'nin dengesiz tek bir hareketine rastlamış değildim. Türk rakısı ya da Scotch whiskey, bunlardan yüklüce kadehler devirdiği zamanlarda bile dengesi bozulmuyor, sadece sesi biraz daha tatlılaşıyor ve romantik çağ şairlerinden şiirler okumaya başlıyordu. Yo, hayır, Jessie deli falan değildi. Belki de şakacılığı, hastalık derecesine vardırmış tiplerden biriydi. Ve bunun da zararlı olmadığı sürece bir kusur olduğu söylenemezdi.

O akşam Jessie'ye vizisonor ve black label için teşekkür edip ayrılırken kafamın içinde önemsiz bir soru vardı. Bunu ertesi günü videofonda kendisine sordum:

- Jessie, o vizisonor denen aygıtın yaklaşık değeri neydi?

Sesindeki alay çok kolaylıkla sezilebiliyordu:

- Ha, o mu, birşey değil canım, sadece 10.000 dolarcık!

Kıyılarda...

Bülent Akkoç

Daha ilk sayıda bilimkurgu'nun dallarından birine dalıp ayrıntılı olarak irdelemeyi sonraki sayılara bırakıp, ilk sayıyı bir tanıma amacıyla almış okurları da düşünerek, denize kıyıdan girmeyi tercih ettiğimi belirtip başlığın anlamını da bu şekilde açıklayarak söze gireyim;

Çağından kopmak istemeyen, yaşamı ve evreni tanımak, irdelemek isteyen insanoğlu kitle iletişim araçlarının sağladığı olanaklardan yararlanmaktadır. Bu nedenle bilimin ve teknolojinin kendisine yarın neler sunabileceğnin yaklaşık bir öngörüsünü de görmek istemekte ve en doğru kestirimlerde bulunabilme savında olan bilimkurgu'ya eğilmektedir. Bilimkurgu Dünya üzerinde de ancak bilim ve teknolojide söz sahibi olabilmiş ülkelerde tanınmaktadır. Gayet açıktır ki iyi bir bilimsel eğitim alamamış ülke vatandaşlarının bilimkurgudan anlamaları olanaksızdır.

Başka ülkelerde üzerine ciltler dolusu yazılar yazılan, doktora tezlerine konu olan bilimkurgu ne yazık ki ülkemizde yeteri kadar tanınabilmiş değildir.

İngilizcesi "Science Fiction" olan bilimkurgu sözcüğü ilk olarak 1926 yılında ilk bilimkurgu dergisi "Amazing Stories - Şaşırtıcı Öyküler"i yayınlayan Lüksemburg asıllı A.B.D. vatandaşı Hugo GERNSBACK tarafından ortaya atılmış, türün okur ve yazarları tarafından büyük ilgi görmüş ve o günden beri de kullanılır olmuştur. Ana dili farklı olan ülkelerde bile bu sözcük büyük ilgi görmüş olup, birçok ülkede dergiler ve fan klüpler "Science Fiction" sözcüğünü sürekli kullanmaktadırlar.

Ülkemizde ise 1973 yılına gelinceye dek bu türü tanımlayabilecek bir sözcük olmadığı için konunun meraklıları isteklerini çeşitli kelimelerle ifade etmeye çalışmışlardır. 1 Ocak 1973 yılında "Türk Dili Özel Sayısı"nda gazeteci - yazar Orhan DURU "Science Fiction sözcüğüne Türkçe karşılık arama denemesi"nde 'bilimkurgu' sözcüğünden bahsetmiş, bu sözcüğün kullanımının niçin daha anlamlı ve uygun olduğunu açıklamıştır. Bilimkurgu sevenler tarafından hemen benimsenen bu sözcük kullanılmaya başlanmış ve böylece bazı ülkelerdeki gibi dergiler yarısı Türkçe, yarısı İngilizce bir başlıkla çıkmaktan kurtulmuşlardır. Ama uzun yıllar bu sözcük dile kolay gelen bir şekilde söylenmeye çalışılmış, bu nedenle çeşitli yayın organlarında bazı tartışmalar da yer almıştır.

Bazı okurlar, Dünya'da ne kadar okur varsa bir o kadar da bilimkurgu tanımı vardır derler. Şaka bir yana biz bazı bilimkurgu yazarlarının bu konuda neler düşündüklerine bir bakalım. İlk olarak bilimkurgu'nun ünlü yazarlarından Isaac ASIMOV'un bu konudaki düşüncelerini görelim;

"Bilimkurgu, bilimdeki gelişmelerin insanoğlu üzerindeki etkisi ile ilgilenen bir yazı türüdür."

Bu sözlerinden yirmibeş yıl sonra ASİMOV tanımını hala iyi bulmakla beraber bunun üzerinde küçük bir değişiklik yapmayı uygun görerek şunları söylemiştir;

"Bilimkurgu, bilim ve teknolojideki gelişme düzeyine insanoğlunun yanıtları ile ilgilenen bir yazın türüdür."

Bir başka bilimkurgu yazarı Theodore STURGEON ise bu konuda şöyle konuşmaktadır. "Bir bilimkurgu öyküsü insanoğlunun çevresinde örülmüş, insanlara ilişkin bir problemi, insanlara özgü biçimde çözen ve spekülatif bilimsel içeriğinin dışında olması olanaksız bir öyküdür."

Barry W. Malzberg ise "Collier's Encyclopedia - 1981" da şunları söyler; "Farklı bir teknoloji ya da insanoğlunun sosyal sisteminin, hayali bir gelecekte, değişik bir bugünde ya da farklı bir geçmişte oluşmasının olası etkileri ile ilgilenen bir yazın türüdür."

Bu tanımları sayfalar boyunca sıralamak mümkündür. Bu nedenle son bir tanım yapmaya çalışalım ve şöyle diyelim;

"Bilimkurgu, bilimsel ve teknolojik verilerden yola çıkarak, insanın günümüzde, geçmişte ya da gelecekte karşılaştığı ya da karşılaşabileceği sorunları sınırlanmış bir düşçülükle anlatan bir sanat türüdür."

Bilimkurgu çağdaş bir yazındır, ama çok daha önceki yıllarda da benzeri ve öncü örnekler görülmemiş değildir. Bunlara şöyle bir göz atarsak ilk olarak karşımıza Türkiye'den bir yerleşim bölgesi çıkıyor. Samsat. Burada yaşamış olan Lucian M.S. 160 yılında 'Vera Historia' ve 'Icaromenippos' adlı eserlerini çağının bazı kendini bilmez yazar ve filozoflarını alaya almak için yazdığını söyler. Eserlerde Cebelitarık boğazından okyanusa açılan bir geminin fırtınaya yakalanarak aya gitmesi, orada aylılar ve güneşliler arasındaki savaşa tanık olunması yer almaktadır. Bu eserlerin Türkçe'leri M.E.B. klasikleri

arasında yer almıştır.

1516 yılında İngiliz devlet adamı Thomas Morus'un "De Optimo rei publicate statu deque nova insula Utopia" adlı eseri yayınlanır. Ve böylece bugün tüm dillerde gerçekleşmesi zor işler için kullanılan ütopya sözcüğü ortaya atılmış olur. Thomas Morus aslında eseri ideal bir toplum ve devlet yapısı kurmak için kaleme almış, insanların daha insanca yaşayabildiği hayali bir adayı tanımlamıştır.

Buna çok benzer bir başka eser ise 1627 yılında ünlü İtalyan düşünürü Tommaso Campanella'nın "Civitas solis - Güneş Ülkesi -" adıyla yayınlanan eseridir. 1627 yılında ise Francis Bacon'dan yine bunlara benzer bir eser gelir. "Nova Atlantis - Yeni Atlantis-". Bu eserde ayrıca buhar enerjisi ile çalışan makinalar ve gemilerde betimlenmiştir.

Ünlü astronom Johann Kepler ise 1634 yılında "Somnium - Düş" adlı eserinde ayda yapılan bir geziyi anlatır.

1650 ve 1662 yıllarında ise Cyrano de Bergerac'tan sırası ile "L'autre monde ou les etats et empires de la lune - Başka bir Dünya ya da Ay'ın devletleri ve imparatorları" ve "Historie comique des etats et empires du soleil - Güneşin imparatorları ve devletlerinin komik tarihi" adlı eserler gelir. Cyrano de Bergerac eserlerinde yine diğer yazarlar gibi aya gidiş, oradaki maceralar, gramofon, paraşüt gibi yeni buluşlardan da söz eder.

1726 yılında Jonathan Swift'in "Travels into Several Remote Nations of the World, by Lemuel G. -Lemuel Gulliver'in, Dünya'nın bazı uzak devletlerine yaptığı yolculuklar" adlı eseri çağının İngiliz kurumlarının siyasal ve sosyal bir eleştirisini içerir. Ama bunun yanında özellikle kitabın üçüncü bölümünde bilimkurgusal öğelere fazlasıyla rastlanır. Akıllı atların yaşadığı 'Laputa' ülkesi Dünya'nın çevresinde dönen yapay bir kenttir. Bu kentte yaşayanlar bilimde gayet üstün durumdadırlar. Nitekim Jonathan Swift'in Merih'in iki uydusundan eserinde söz etmesi ve bunların 150 yıl sonra kanıtlanması bilimadamlarını şaşkınlığa düşürmüştür.

1752 yılında Voltaire "Micromegas" adlı eserinde ilk Dünya dışı akıllı yaşamı ortaya atar. Yanında bir arkadaşı ile Dünyaya gelen sekiz fersah boyunda bir yaratık Baltık denizi kıyılarında bir gemide toplanan filozof ve bilimadamlarıyla konuşur.

1817 yılında ise ünlü İngiliz şair Percy'in karısı Mary Shelley, arkadaşlarıyla giriştiği bir iddia üzerine "Frankenstein, or the Modern Prometheus" yazar. Burada bir bilimadamının elektrik akımı yardımı ile bir ölüye can vermesi ve ortaya çıkan - yaratılan - yaratığın tehlikeli bir hale gelmesi ve yaratıcısını öldürmesi işlenir. Bu tema daha sonra yıllar boyunca benzer bir biçimde sayısız kereler yinelenecektir.

Bilimkurgu'da apayrı bir yeri olan Jules Verne ise 1864 yılında ilk eserini verir. "Voyage au centre de la Terre - Dünya'nın Merkezine Yolculuk". Oldukça fazla sayıda eser veren Jules Verne'in çalışmalarına şöyle bir göz atarsak şunları görürüz;

"De la terre a la lune - Dünya'dan Ay'a" 1865 yılında, "Vingt mille lieues sous la mer - Denizler altında yirmibin fersah" ise 1869 yılında yayınlanır. 1870 yılında ise "Autor de la lune - Ay çevresinde" yi yayınlar.

1872 de ise Samuel Butler "Erewhon, or Over the Range - Erewhon ya da Sınırın Ötesi" adlı eserini yayınlar. Bu eserde tıpkı Thomas Morus ve Jonhathan Swift gibi İngiliz sosyal ve siyasal kurumlarını hedef alır. Zaten kitabın adı yazarın düşüncelerini belli eder. Şöyle ki, eğer kitabın adını tersine çevirirsek 'Nowhere' olur ki, anlamı da 'hiçbiryer' demektir.

1886 yılında ise bir başka ünlü yazar Robert Louis Stevenson'un daha sonra birçok yazar tarafından izlenecek olan ünlü eseri "Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde" gelir. Bu eserde keşfettiği bir ilaç yüzünden geceleri içindeki kötülük ortaya çıkan bilimadamının kendi kişiliğiyle yaptığı savaşım anlatılır.

1895 yılında H.G. Wells'i n "The Time Machine - Zaman Makinası" yayınlanır. Bu eserde ilerde birçok yazara esin kaynağı olacak ve çok taklit edilecektir. Burada bir zaman makinası icat eden bilimadamının geleceğe yaptığı yolculuklar ve karşılaştığı yeni durumlar anlatılmaktadır. Jules Verne gibi verimli bir yazar olan Wells'in de birçok eseri ardarda yayınlanır. 1896 yılında "The Island of Dr. Moreau - Dr. Moreau'nun Adası" bunun ardından "The Invisible Men - Görünmez Adam" gelir. 1898 yılında ise "The War of the Worlds - Dünyalar Savaşı" yayınlanır. 1899 yılında ise "Tales of Space and Time - Uzay ve Zaman Öyküleri", 1901 yılında ise "Tales of First Men in the Moon - Ayda İlk İnsan" yayınlanır.

Bu arada bugünkü İsrail devletinin kurucularından biri sayılan ve bir yurdu olmayan yahudilere bir yurt edinme fikrini aşılayan Theodor Herzl gelir. 1900 yılında "Altneuland - Eski yeni Ülke" yayınlanır.

1907 yılında Jack London'un "The Iron Heel - Demir Ökçe" adlı eseri yayınlanır. Zorba bir yönetim altında ezilen insanların öyküsüdür bu.

En sonunda modern bilimkurgunun babası kabul edilen Hugo Gernsback'ın eserine geliyor sıra. 1911 yılında bir elektrik dergisinde tefrika edilen romanı "Ralph 124 C 41 +" da Gernsback, gelecekteki bir toplumu, karşılaşılan teknolojiyi, yeni buluşları anlatır.

1921 yılında birçok ülke dillerine yeni bir sözcük kazandırır. Ünlü Çek yazarı Karel Capek "R.U.R. - Rossum's Universal Robots" adlı eserini yayınlar. Bundan sonra da birçok eserde insana yardımcı makina adamlar yani robotlar gözükmeye başlarlar.

Aynı yıl Yevgeni Zamyatin "My - Biz" adlı eserini yazar, ama Sovyetler Birliğinde basılma imkanı bulamayan bu eserin yazarı da siyasal nedenlerle Fransa'ya yerleştikten sonra ancak 1923 te yayınlanabilecektir ve daha sonra yazılacak olan "1984" adlı romana da öncülük etme olanağı bulacaktır.

1922 yılında ünlü Rus yazarı Alexei Tolstoy'un da bir bilimkurgu romanını görüyoruz yayın hayatında. "Aelita" adlı eser de Merih gezegenine giden bir mühendis ile kızılordu görevlisinin başından geçenler konu edilir.

Bu yıllara kadar olan yayınlara şöyle bir göz attık. Daha sonraki yıllarda da birçok bilimkurgu yazarı yüzlerce öykü ve kitap yazarak, birçok dergide yayın hayatına atılarak bu türü okurlarına tanıtma ve sevdirmeye girişmişlerdir. Tüm bu çabaların sonucu bilimkurgu sanat dallarının içinde yazın hayatının yanısıra filmiyle, müziğiyle, her yıl düzenlenen konferanslarıyla gereken yeri almıştır.

Bilimkurgu üzerine yazılanları eleştirenlerin ve onu savunanların başında Kanada, Montreal, McGill Üniversitesi edebiyat kürsüsünden profesör Darko SUVİN gelmektedir. Brecht, Beckett, ... gibi yazarlar üzerine kitapları bulunan, asıl ilgi alanı modern drama olana SUVİN Bilimkurgu ve fantazya ile de ilgilenmiş, bu konularda da eserler vermiştir. Bilimkurgunun eleştirisi üzerine yazmış olduğu eseri "On the Poetics of the Science Fiction - 1976"nde şunları söylemektedir;

"Bilimkurgunun çerçevelediği alanın, hangi kuramsal eksenlerde hareket ettiği nasıl tanımlanabilir? Bunun yanıtı da, gerçekçi olmayan kapitalistik yaşam tarzının temel yapısından doğan gerçekçilik karşıtı dalganın etkisinden dolayı bulanık olup, önceden hakim olan gerçekçilikte biraz dar, doğmatik ve strezilize edilmiştir ve biraz daha ötelediğimizde de bunun hakim sınıfların düşünce formuna uygun olduğu görülür. Bu nedenle yeni bir görüş, fikir getirmeyen bilimkurgunun kalıcı bir iç yapısı olmadığına inanıyorum. Amprik olarak algılanan, bilinen dünyaya - kültürel olarak - verilen ya da alınan yeni bir görüş, fikir oldukça farklıdır. Bundan da bilimkurgu'da, zamanımızın insanlarını betimleyen bir tipin temsilcisi olan okur ile bilinmeyenlere atıfta bulunabilecek yeni bir görüş, fikir arasında karar vermemize neden olan fark görülebilir."

"Bilimkurgu'nun estetikçe geri olan örneklerini saymazsak kaliteli bilimkurgu yapıtları, yazın dünyasını en iyi yapıtları ile yarışabilecek düzeydedirler. Bu tür iyi ve kaliteli bilimkurgu eserleri Lucian, Morus, Voltaire, Cyrano, Swift, Verne, Wells, Capek gibi yazarlar tarafından yazılmış olup, bütün bunlar hep daha iyi bir toplum yapısı kurabilmek için bulunulan ortamı değiştirmeye niyetli kişilerin ve sınıfların ortaya çıktıkları zamana rastlamaktadır.

Darko SUVİN'in görüşlerine Doç. Dr. Ünsal OSKAY'da "Çağdaş Fantazya" adlı eserinde yer vermiştir. Bu görüşlerden bazılarına şöyle bir göz atalım;

"Bilimkurgu'yu gerçekçi yazın türlerinden ayrı tutmalıdır. Amprik zamanın ve uzamın; amprik algılamalarımızla bilip öğrendiğimiz şeylerin, tanıdığımız kişi ya da karakterlerin dışında öğeler kullanabilir bilimkurgu yazını. Ama, bütün bunlara karşın, bilimkurgu yazınındaki gerçek dışılığın gerçekçi olduğunu; insan , olmayan canlılar ya da insanlar ile de kurulmuş olsa bilimkurgu'da ki dünyanın amprik algılamalarımızın gösterdiğinden daha aslına uygun, doğru anlaşılmış insansal bir dünya olduğunu; bir bilimkurgu yapıtındaki öte dünya ortamında da, gerçekte, yazarın kendi tarih döneminde evrensel ve insansal açıdan bilişsel olarak imkansız görülmeyen insansal bir yaşam ortamı olduğunu, unutmamak gerekmektedir. En dünya - ötesi gibi görünen bir kurgusal uzam bile, eğer anlatılanlar okurun kafasında belirli bir ölçüde geçerlik kazanabiliyorsa, bu durum söz konusu bilimkurgu yapıtındaki kurgusal yaşam uzamına, yazarın kendi tarih dilimindeki bilişsel normlara prestij kazandırması ve okurda duygusal katılma oluşturmasıyla gerçekleşebilmektedir.

Başka bir deyişle, bilimkurgu türünün en önemli özelliği olan alışılmış duygu ve düşünce (ya da, dünyayı algılama) biçimlerinin dışına çıkabilme amacıyla yazarın ve kurgunun kendini amprik dünyaya (dış gerçekçiliğe) yabancılaştırması özelliği bile, bilimkurgunun kurgusal dünyasında, yaşadığımız bilinen dünyanın bilişsel öğelerinin yer alması sayesinde olabilmektedir. Bilimkurgu yazınını, mitolojideki öykülerden, sihirli peri masallarından, fantazyalardan ayıran temel özellikte zaten bu özellik; yani, bilimkurgu yazınının fantazyalara ve mitolojiye benzer tüm öğelerine karşın, temelde, onlardan farklı olarak insanın bilişsel yeteneğine seslenen bir söylem biçimi, bir kurgu (fiction) niteliği taşıma özelliği olmaktadır.

Ünlü İngiliz bilimkurgu yazarı Arthur C. Clarke'da, UNESCO'nun bilimsel yayınlar için koyduğu 'Kalinga' ödülünü 1962 yılında kazanan eseri "Geleceğin Çehresi"nde şunları söylemektedir;

"... Verne ile Wells'in ünlü adlarını andıktan sonra, şunu açıkça söylemek isterim ki, geleceğin imkan-

larını tartışmak konusunda ancak bilimkurgu okur ve yazarları gerçekten yetkili olabilirler... Son otuz yıl içinde onbinlerce kitap, geleceğin hayale sığabilen (ve çok defa sığmayan) imkanlarını işlemiştir. Olması mümkün olan herşey, şurada burada, kitaplarda, dergilerde ele alınmıştır. Önümüzdeki on yıldan öteye uzanan gelecek hakkında bir görüş sahibi olmak isteyen bir kimse için, bilimkurgu yayınlarını eleştirici (sıfat önemlidir) bir gözle okumak vazgeçilmez bir öğrenim yoludur. Geleceğin gerçekleri, geçmişin fantastik hayallerine alışıklık kazanmamış olanlarca ab initio tasavvur edilemez.

Gerçekte, eğer bir kimse geleceği gerçekçi bir tutumla gözönüne almaya yeter bir hayal gücüne sahip ise, bu edebiyat türü onu mutlaka kendisine çekecektir. Bilimkurgu okurlarının yüzde birinden fazlasının inanılır kahinler olacağını iddia etmiyorum, ama inanılır kahinlerin yüzde yüzü ya bilimkurgu okuru, ya da yazarı olacaklardır."

Bilimkurgu yazınının ana temalarını da şu gruplar altında toplamak mümkündür;

1- Yıldızlara Yolculuk: Bilimkurguda en sevilen konulardan biridir. Genellikle kahramanlar çeşitli yürütüm sistemlerine sahip uzay gemileriyle gezegenler hatta galaksiler arası yolculuklar yapar, başka uygarlıklarla karşılaşırlar. Bu türün en eski örneklerinden biri astronom Johannes Kepler'in 1634 yılında yayınlanan ve yerçekimini yok eden bir aygıtla aya yapılan bir geziyi anlattığı "Sommium - Düş" adlı eseridir. 1865 yılında ise Jules Verne'in "De la terre a la lune - Dünya'dan Ay'a" adlı eseri gelir. Çoğumuz onu okul yıllarımızdan gayet iyi tanırız. 1938 yılında E.E. (Doc.) Smith'in "Amazing Stories" adlı dergide yayınlanan "Skylark of Space" adlı eseri daha sonra yüzlercesi yazılan bir türe öncülük etmiştir uzay yolculukları teması içinde. "Space Opera" adı verilen bu tür ne yazık ki salt maddi kazanç ve okur çekme adına yapılan basit macera tipindeki eserlerden oluşmuştur. Yıldızlara yolculuk konusunda iyi sayılan örnekler arasında Arthur C. Clarke'ın "2001-A Space Odyssey" adlı eseri gelir 1968 yılında. Lester Del Rey'in 1940 yılında "The Stars Look Down" adlı eseri, Isaac Asimov'un 1939 yılında ki "Trends" ve Robert Heinlein'in 1963 yılında ki "Orphans in the Sky - Uzayda Kaybolanlar" yine bu konudaki en iyi örnekler arasında sayılabilir. Bu arada sinemaya da bir bakacak olursak hepimizin yakından tanıdığı bir uzay gemisini görebiliriz. "Enterprise - Atılgan" uzay gemisi "Star Trek - Uzay Yolu" adlı diziyle kendini bize sevdirmiş ve birçok dizide yer almıştı.

2 - Zaman ve Boyutlar: Einstein görecelik kuramıyla zamanın da bir boyut olduğunu belirttikten sonra onunla oynayarak geleceğe ya da geçmişe yolculuklar yaptırıp, bazı olayları değiştirebilmek ya da bilimkurgunun bu yönüne sığınıp bazı olayları daha iyi açıklamaya çalışmak birçok bilimkurgu yazarı için çok iyi yazı alanı olmuştur. 1895 yılında H.G. Wells "The Time Machine - Zaman Makinası" nı yazar. Artık bir klasik sayılan bu romanın benzerleri de zamanla yayınlanır. Bunlar arasında ünlü romanlar şunlardır. Brian W. Aldiss'in "Ann Age, New Worlds - 1967", Murray Leinster'in "The Gadget Had a Ghost 1952", Philip K. Dick'in "Now Wait for Last Year - 1967", Arthur C. Clarke'ın "The Wall of Darkness - 1949" adlı eserleridir.

3 - Robotlar ve Androidler: Bilimkurguda çok tutulan bir başka konuda budur. Birçok eserde insanlara yardımcı olan - bazılarında tam tersi - robotlar mutlaka yer alır ve başlarından çeşitli maceralar geçer. Robot sözcüğü kendi kendine iş gören anlamına gelen 'Robota' kelimesinden 1921 yılında yazdığı oyunu "R.U.R. - Rossums Universal Robots"da ilk kez ünlü Çek yazarı Karel Capek tarafından ortaya atılmış ve daha sonra hemen hemen tüm medeni dillere girmiştir. Bilimkurguda bazen kullanılan android kavramı ise insana benzer anlamına gelir ve aslında bir robot olmalarına karşın dış görünüşleri insana benzer yapay yaratıklar için kullanılır. Robotlar konusunda en ünlü bilimkurgu yazarı hiç şüphesiz Isaac Asimov'dur. Kendisi "I, Robot" adlı eseri ile bu konunun öncülerinden ve yol göstericilerinden sayılır. Çünkü ortaya attığı dört maddelik 'Robot Kanunu' birçok bilimkurgu yazarı tarafından benimsenmiş ve çoğu yazar kendi robotlarını da bu kurallara uyar bir halde tasarlamışlardır. 1950 yılında yayınlanan "I, Robot"tan sonra Isaac Asimov'dan benzeri türde başka romanlarda gelir. 1953 yılında "The Naked Sun - Çıplak Güneş", 1964 yılında ise "The Rest of Robots" yayınlanır.

Yarattığı çok güzel bir dişi robota aşık olan bir bilim adamının öyküsünün anlatıldığı "Helen O'Loy" adlı öyküde Lester Del Rey'e ait olup 1938 yılında yayınlanmıştır. Robotların kurdukları kültürlerden söz eden öykülerde vardır. Bunlardan biri John W. Campbell'in "The Last Evolution" adlı 1932 tarihli eseri, diğeri de 1971 tarihli Terry Carr'ın "In His Image" adlı eseridir. 1968 yılında Philip K. Dick'in bir nükleer savaş sonrası geriye kalan insan ve androidlerin yaşantılarını anlattığı "Do Android Dream of Electric sheep - Androitler elektrikli koyun düşlerler mi?" adlı eseri yine bir başka güzel romandır.

4 - Toplumsal Sorunlar: İnsanların daha insanca yaşaması, üretilenlerin hakça dağıtılması, daha sağlıklı toplumlar yaratılabilmesi birçok kişinin düşü olmakla beraber bu konuda bilimkurgu yazarları sınırlandırılamadıkları için çok daha rahat hareket edebilmekte ve yazabilmektedirler. Varolmayan dünyalar yaratıp, dünyamızda karşılaştığımız sorun-

ları orda yaşayanlara çözdürmek yazarlara oldukça büyük yararlar sağlar. Bu konuda yazılmış bazı önemli yapıtlar yazının başındaki bilimkurgunun tarihçesi kısmında ütopya sınıfına giren eserlerdir. Ayrıca Ursula K. LeGuin'in "Dispossessed - Mülksüzler" adıyla 1974 yılında yayınladığı eserde yine bu tür için güzel bir örnektir.

5 - Bilgisayarlar: Birçok işlemi kısa sürede yapabilen, insanoğluna çoğu işte yardımcı olabilen bilgisayarlar da bilimkurgu yazınında yerlerini almışlardır. Tıpkı robotlarda olduğu gibi bilgisayarlarda insanlara yardımcı olabildikleri gibi bazan da karşıt olurlar. Tüm bunlar aslında insanoğluna atacağı adımı iyi düşünüp taşınmasını anlatmak içindir. Bu konudaki ünlü eserlere de bir bakalım. 1966 yılında D.F. Jones'in yazdığı "Colossus" dev bir bilgisayar sistemi ile A.B.D.nin kendi güvenlik şemsiyesini oluşturmasını, ama bilgisayarın rakip bilgisayarla anlaşıp insanlığı kumandası altına almasını anlatır. Arthur C. Clarke'ın "2001:A Space Odyssey" adlı eserindeki HAL 9000 adlı bilgisayarda yaptığı hata neticesinde uzaydaki astronotların ölümüne neden olur. Diğer iki önemli roman ise 1972 tarihli David Gerrold'un "When Harlie was One" ile Olaf Johannesson'un 1966 tarihli "The Tale of the Big Computer" dir.

6 - Tarih: Bilimkurgu yazarları tarihteki belirli bir olay eğer farklı olsaydı, şu anda neler olabilirdi sorusuna çeşitli yanıtlar aramışlardır verdikleri eserlerde. Hatta bazı antolojilerde bunlar yazarlarına göre kronolojiler şeklinde de yer almıştır. Bu türün en iyi eserlerini verenlerden Philip K. Dick 1962 de yayınlanan "The Man in the High Castle - Yüksek Şatodaki adam" adlı eserinde II. Dünya Savaşını kazanan Hitler'in Japonya ile birleşerek Rusya ve İngiltere'den sonra A.B.D.ni işgal etmesini birleşerek Rusya ve İngiltere'den sonra a.B.D.ni işgal etmesini anlatır. 1966 yılında Keith Robert'in "Pavane - İspanyol Dansı" adlı eserinde savaşı İspanyol donanmasının kazanması ve Kraliçe 1. Elizabeth'in idam edilmesi anlatılır. İngiliz yazar Brian Aldiss de 1976 yılında yine aynı konuyu "The Alteration - Başkalaşım" adlı eserinde inceler. Burada da savaşı İspanyol donanması kazanır ve reform hareketi ortaya çıkmaz. A.B.D.deki iç savaşı konu alan ve Güney Amerika'nın savaşı kazanmasını anlatan bir başka eser de 1953 yılında Ward Moore'dan gelir "Bring the Jubilee" adıyla.

7 - Dünyanın Sonu: İnsan ırkının son bulması ve uygarlığın ortadan kalkmasını işleyen birçok roman yazılmıştır. Bunların öncülerinden sayılan ilk eserlerden birini dinden çıkan bir papaz olan Cousin de Grainville 1805 yılında yayınlanan eseri "The Last Man" ile verir. Ünlü İngiliz düşünürü Olaf Stapledon'un 1930'da yayınlanan "Last and First Man" adlı eseri de yine aynı türe girer. Dünyanın sonunun kozmik bir felaket ile gelmesinden söz eden Immanuel Velikovsky'in 1952 yılında yayınlanan eseri ise "Ages in Chaos"dır. Bir nükleer savaş sonrasında sağ kalanların anlatıldığı roman ise Alfred Coppel'in 1960 yılında yayınlanan 'Dark December"dir. Yine aynı türe giren ve filmi de çevrilen "On the Beach - Kumsalda" 1957 yılında Nevil Shute'dan gelir.

8 - Telepati ve Duyular Ötesi Algılama (ESP): Bu tür romanlarda da genellikle insanların beynin henüz kullanamadıkları bazı merkezlerini çeşitli şekillerde faaliyete geçirerek yapabildikleri anlatılır. Bu tür romanlara örnek olarak Alfred E. Van Vogt'un 1940 yılında yayınlanan "Slan" adlı romanı, Alfred Bester'in 1952 yılında yayınlanan ve ödül de kazanan "The Demolished Man" adlı eserleri sayılabilir. Alfred Bester yirmibirinci yüzyılda cinayet işleyebilmek için bir telepat kiralayan bir adamın başından geçenleri anlatır. Stephen King ise bu konuda 1979 yılında "The Dead Zone - Ölü Bölge" adlı eserini vermiştir. John Wyndam ise 1955 yılında "The Chrysalids" adlı eserini erir.

Ana başlıklarına yer verebildiğimiz bu temaların dışında bilimkurguda 'Din ve Mit'ler', 'İç Uzay', 'Ölümsüzlük', 'Madde İletimi', 'Dünyada Yabancılar', 'Paralel Dünyalar' gibi çeşitli temalarda rol oynar.

Bilimkurgu türünün okurlar arasında sevilme ve tutulmasına ilişkin elimizde bulunan iki ankete de bir göz atarsak şunları görebiliriz;

Elimizdeki ilk sonuç, A.B.D.de ki bilimkurgu dergilerinden ANALOG'un 1960'lı yıllarda okurları arasında düzenlediği bir anketten geliyor. Buna göre ortalama bilimkurgu okuru 35 yaş civarında olup % 98,7 si resmi bir öğretim kurumundan mezundur. Bunların da % 14,7 si yüksek okul, % 45,6'sı kolej, % 38,4 de diğer eğitim kurumlarından mezundur. Okurların % 79,1 i bilimsel ve teknik bir işte çalışmaktadırlar. Bunlarında kendi aralarında % 17,6 ile mühendis, % 15,2 ile yönetici, % 9,4 ise öğretmen olup elektroniğin çeşitli dalları % 10,4'e girmekte, havacılık ve uzay araştırmaları % 8,2 araştırmacılar % 3,2 çekirdek fizikçileri ise % 1,6 oranını tutturmaktadırlar. Bütün bu kişilerin aylık kazançları ortalama bir A.B.D. vatandaşından iki kat fazla olup, bilimkurgu ile ilgilenen bu kişilerin % 92'si erkektir.

Elimizde 1966 yılında S.S.C.B.'de yapılmış bir anket de var. Buna göre üniversite öğrencilerinin % 70,6 sı, işçilerin % 57,4'ü, Kolhoz'da çalışanların ise % 27,6 sı bilimkurguya ilgi duymakta ve okumaktadırlar.

Şimdi de Türkiye'ye dönüp bilimkurgunun bugüne dek nasıl tanındığını ve neler yapıldığına bir bakalım.

Bilimkurgunun batı ülkelerinde yaşanan altın çağlar diye adlandırılan zaman dilimlerinde ne yazık ki ülkemizde bir faaliyet olmamıştır. Ancak zaman zaman bazı yayınevleri bilimkurgu dizileri çıkarmışlar, bunda da maddi kazanç ve hızlı basım, özensiz çeviri gibi nedenlerden ötürü başarılı olamamışlardır. Bazı yayınevleri ise yayınladıkları eserlerin bilimkurgu olduğunu bilemeden başka türlerin arasında yayınlamışlardır. Yine de bugüne dek 300 e yakın bilimkurgu kitabı yayınlanmıştır. Ülkemizde yalnız bilimkurgu'ya değil, tüm yazına karşı bir ilgisizlik olduğu ve okumadığımız gerçeğini de göz önüne alırsak bu konuda yazan niçin bir yerli yazarımız olmadığını da sanırım yeterince açıklamış olurum.

Ülkemizdeki dergi çalışmaları da ODTÜ'de öğrenci iken 1971 yılı ekim ayında 9 sayfalık bir teksir çalışması ile Sezar Erkin Ergin tarafından başlatılır. 1974'ten itibaren de ANTARES bilimkurgu dergisi düzenli olarak yayınlanmaya başlar, İtalya'da ödül alır, ama belirli bir süre sonra yayınını durdurur. Bugüne dek yayınlanan en uzun ömürlü dergi olan ve ayrıca birçok kişiye de bilimkurguyu tanıtan ve sevdiren X-BİLİNMEYEN bilimkurgu dergisi ise yayın hayatına 1976 yılında bir teksir çalışması ve hemen 9 ay sonra da tüm bayilerde satılan bir dergi olarak satılıyordu. Sahibi Selma Mine olan X-BİLİNMEYEN, okurları arasında yarışmalar açıyor, düzenli olarak her ay toplantılar yapılan bir fan kulübü oluyor, yurt dışındaki antolojilerde de adından söz ettiriyordu. X-BİLİNMEYEN dergisinin yayın hayatı beş yıl sürmüştü.

1980 yılında ben 'GÖKTAŞI' adında üç sayılık bir fanzin (küçük teksir dergicik) çalışması yaptım. Öğrenci oluşum ve ilgi azlığı nedeniyle yayını daha fazla sürdüremedim.

1988 yılında sahibi Ekrem Kasım olan "ÇAĞDAŞ SANAT BİLİMKURGU DERGİSİ" yayın hayatına atılıyor ve ancak üç sayı sürebiliyordu.

1989 yılında ise ben yeniden bir dergi yayınına geçiyor ve "ÖNCÜ" adını verdiğim ve yalnızca abonelere giden bu dergiyi tek başıma 12 sayı sürdürüyordum. Tüm bu dergi çalışmalarının içinde bulunan bir kişi olarak (ANTARES hariç) şunu söyleyebilirim ki, bu çalışmalar maddi kazancı düşünmeyen gönüllü kahramanlara ihtiyaç duymuşlar ve onların dayanma güçleriyle orantılı olarak yayın yaşamlarını sürdürebilmişlerdir.

Bu yazı ile bilimkurgu türünü tanıtabildiğimi ümit ederken tüm sorularınıza hazır olduğumu belirtirim.

KAYNAKÇA

Encyclopedia of Science Fiction, Robert Holdstock, Octopus Publishing, 1979.

The Science Fiction Book, Franz Rottensteiner, New Amerikan Library, 1975.

The Visual Encyclopedia of Science Fiction, Brian Ash, Pan Books, 1977.

The Illustrated Book of Science Fiction, David Kyle, Hamlyn Publishing, Cilt 1-11, 1976 ve 1977.

The Illustrated Book of Science Fiction Lists, Mike Ashley, Virgin Books, 1982.

Lexikon der Science Fiction 1,2, H. Joachim Alpers, Heyne Verlag, 1980.

Quarber Merkur, Franz Rottensteiner, Sayı 53-54, 1980

Türk Dili Özel Sayısı, Türk Dili Kurumu, 1 Ocak 1973.

Çağdaş Fantazya, Doç. Dr. Ünsal Oskay, Ayko Yay. 1982.

Geleceğin Çehresi, Arthur C. Clarke, Doğan Kardeş Yay. 1970.

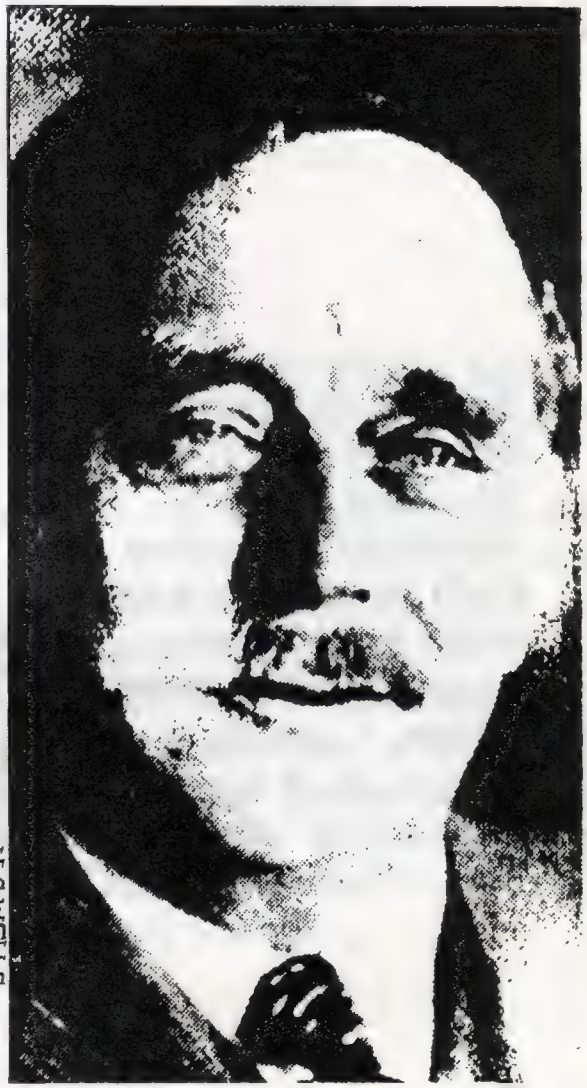

H.G.WELLS

GEÇMİŞE DOĞRU BAKIŞ

Jules Feiffer

BUGÜNKÜ KONUMUZ ONDOKUZUNCU VE YİRMİNCİ YÜZYILLARDA KENTSEL MİMARLIK – KAYNAKLARIMIZ İSE, YAPILAN KAZILARDA ORTAYA ÇIKARILIP, YENİDEN DÜZENLENEN, O DÖNEME AİT YAPILAR ...

BÖYLESİ TOPYEKÜN BİR TAHRİBATA ANCAK SAVAŞIN YOL AÇABİLECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORDUK – TA Kİ ŞANS ESERİ BULUNAN BİR BELGE BUNUN SAVAŞ SONUCU OLMADIĞINI İSPATLAMAYA KADAR – SEBEP, O ZAMANLAR "KENTSEL YENİLENME" ADI VERİLEN BİR ÇETE AYAKLANMASI İDİ...

İLK SLAYDIMIZ O DÖNEME AİT EN ESKİ VE EN İLKEL FORMLARDAN BİRİNİN YENİLENMİŞ HALİNİ GÖSTERİYOR. MUHTEMELEN ONDOKUZUNCU YÜZYIL ORTALARINDA YAPILMIŞ OLAN -GÖKDELEN-. BİÇİMSİZLİĞİNE VE ÖLÇEKSİZLİĞİNE DİKKAT EDİN...

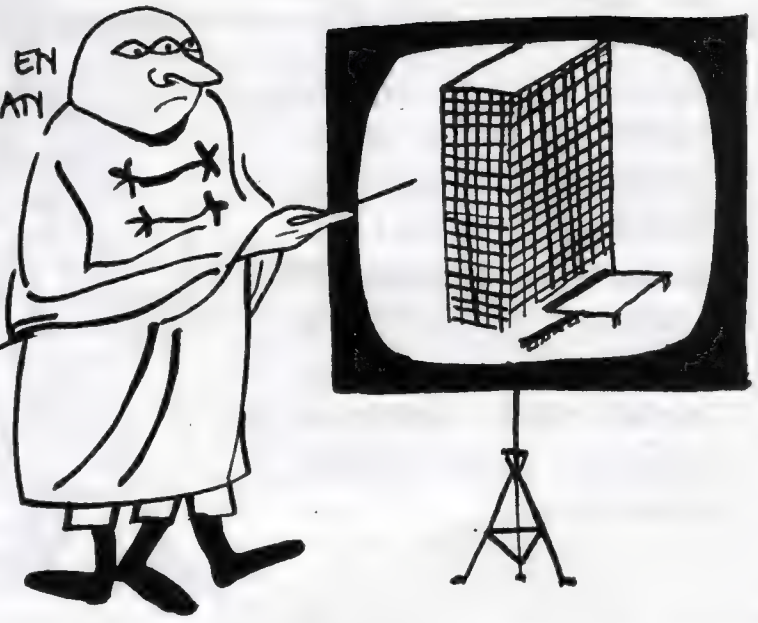

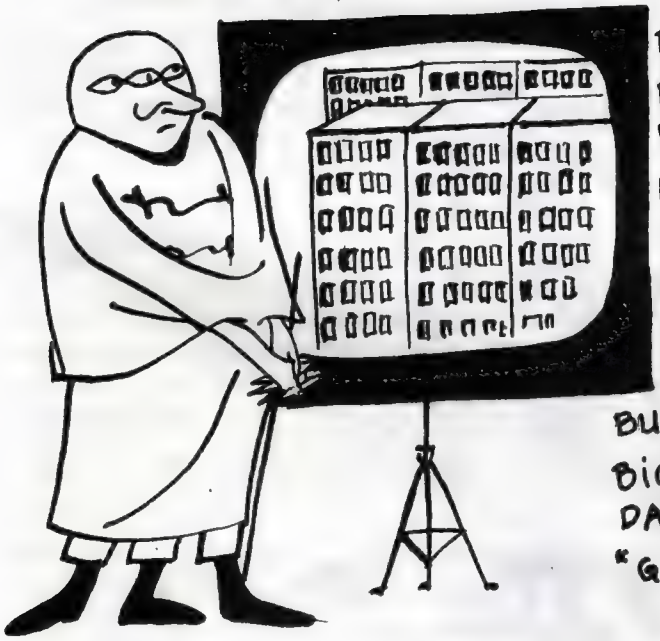

BİR SONRAKİ GÖRÜNTÜMÜZ, BİRAZ DAHA İLERİ BİR DÖNEME AİT OLAN, YİRMİNCİ YÜZYIL BAŞLARINDAN KALMA, DEĞİŞİME UĞRAMIŞ EVLER- HALÂ SON DERECE TEKDÜZE, ANCAK DETAYLAR KONUSUNDA DAHA SOFİSTİKE YAKLAŞIMLAR SERGİLİYOR. İPUÇLARINA GÖRE, BU TİP YAPILARA "SİTE" DİYE BİÇİMSİZ BİR AD VERİLMİŞ ANCAK DAHA SONRA BU TERİM GELİŞTİRİLİP "GECEKONDU" ŞEKLİNE DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ...

SON SLAYDIMIZ İSE ÇOK BÜYÜK BİR GELİŞMEYİ BELGELEMEKTE. YİRMİNCİ YÜZYILIN SONU VEYA YİRMİBİRİNCİ YÜZYILIN BAŞLARINDA YAPILDIĞI SANILAN BU BİNAMA "TAŞ EV" DENİLİYOR VE MİMARÎ BİR RÖNESANSI İŞARET EDEN DENEYSEL BİR ÜSLÛP VE ZEVK ÖRNEĞİ SERGİLİYOR...

YALNIZCA YÜZELLİ YIL İÇERSİNDE BÖYLESİ DEV ADIMLAR ATABİLME YETENEĞİNE SAHİP BİR TOPLUMUN ÜSTÜN ZEKÂSI GERÇEKTEN NEFES KESİCİ...

Son Bilimkurgu Öyküsünü Yazan Adam

Hakan Alpin

Gözlerimden süzülen yaşlar çisil çisil yağan yağmurun yüzüme serpiştirdiği damlalara karışıp giderken evime giden yokuşun başına gelmiştim. Hemen yanıbaşımdan gelen boğuk sesin "Başın sağolsun" demesi beni kendime getirmese de bir an duraksamama yetti. Son iki-üç saatin getirdiği alışkanlıktan olsa gerek gayri ihtiyari "Dostlar sağolsun" deyiverdim. Kafamı çevirip sesin sahibine baktığımda kendi görünüşü de dükkanından pek farklı olmayıp yirminci yüzyıldan esintiler taşıyan mekanik ve neon ışıltılı koşuşturmacanın göbeğinde bile insanın beynine bu görüntüyü aksettiren mahallenin bakkalı Osman Baba'yı karşımda bulmuştum. Bakışlarında bir buruklukla beraber, tam anlamıyla pek tanımlayamadığım başka birşeyi daha hissetmiştim. Ona olan borcumun son zamanlarda oldukça kabardığını. Onun da "Bu devirde babadan kalma tarzda bakkallığın sizin gibi müşterilerle artık yürümediği" gerçeğini hazır fırsatını bulmuşken bana aktarmaya çalıştığını düşünüyordum ki "Babanın vefatına çok üzüldüm" deyiverdi. "Sağol baba" deyip yeni birşey söylemesine imkan vermeden yokuşu tırmanmaya devam ettim. Düne kadar babamla beraber yaşadığım iki katlı ahşap evime girerken Osman Babanın gözleriyle beni hala izlediğini hissettim. Geriye dönmeden içeri kaçı verdim. Elim elektrik düğmesine gittiğinde boş salon yalnızlığımı yüzüme tokat gibi çarptı. Salon, babamın "Oğlum, sesle çalışan elektrik düzenini ne zaman yaptıracaksın?" serzenişleriyle anılar yumağına dönüşmek üzereydi ki elektriği kapattım.

Karanlık oda bir mezar sessizliğine bürünürken, kendimi ona - yani babama - belki de hiç olmadığı kadar yakın hissettim. Aklıma rahmetlinin çok sevdiği ve devamlı okuduğu Abdülhak Hamid'in Makber'inden bazı mısralar geldi:

... Eyvah ne faide, o gitti.

Kalbim de ona şehadet etti...

Üzerimden atamadığım mecalsizlikle üst kata çıktım. Kitap yığınları arasında koridoru geçip büyükçe olduğu halde kitap, dergi ve ıvır zıvırla dolduğundan küçülen odamın ışığını eski sistemle açtım.

Zengin kolleksiyoncuların fellik fellik aradığı Star Wars ve Alien filmlerinin orjinal afişleri arasında, şimdilerde sadece özel talepler için hazırlanan nostaljik Saatli Maarif Takvimi 22 Nisan 2039'u yani dünü gösteriyordu. Dün olanlarla beraber tüm geçmişi de sanki beynimden silip atabilecekmişim gibi en üstteki yaprağını yırtarcasına çekip aldım takvimin. Hiç yapmadığım bir şeyi yaptım ve yaprağı bir top haline getirip gelişigüzel fırlatıp attım.

Yatağıma uzanıp tavana yapıştırdığım Terminatör afişlerini seyre daldım. Tavanın neredeyse tamamını kaplayan afişlerden Terminatör 5'in yeri hala boştu. Tüm aramalarıma rağmen hala bulamamıştım. Yaşanmamış şeylerin eksikliğinin yansıması gibi T-5'de bir ukdeydi içimde. Görsel eksiklik bana yarın sabah saat 9'a kadar yetiştirip vermem gereken bir yazıyı hatırlattı. Çevreci salakların karşı çıkmalarına rağmen yayına klasik usullerle -yani matbaada kağıda, ağaçtan yapılan hakiki kağıda- basılan haftalık "Kültür dergisi"ne onüç yıldır hazırlamakta olduğum bilimkurgu köşesinin hikayesi son günlerde koşuşturmaktan, tamamen aklımdan çıkmıştı.

"Şimdi ben ne yazacağım? Saat olmuş ondokuz... Hadi faksla göndereceğimizi de hesaba katsak ondört saatte ne yazarım ben? Hele hele benim gibi ince eleyip sık dokuyan birinin ondört saate bir hikaye sığdırabilmesi imkansız gibi. Neyse hazır uzanmışken biraz dinlenip kendime geleyim. Belki Allah bir kolaylık verir de hikayeyi yazarım..."

Bilincim ve gözlerim aynı anda açıldığında ilk algıladığım T-5'in boşluğuydu. Saate bir göz attım, Akreple yelkovan onikinin üzerindeydi. Başımı yine tavana çevirip herzaman yaptığım gibi hikayemi yazmadan uzun uzun düşünmeye başladım. Aslında gerçekçi yaklaşılacak olursa bilimkurgu konusunda yazılacak pek bir şey kalmamıştı. Gelişen teknoloji ve bilhassa son elli yılda üretilen onbinlerce bilimkurgu hikayesi bana bu edebiyat dalının sonuna gelindiğini anlatır gibiydi. Son birkaç yıldır kendime bile itiraf etmekten çekindiğim bu gerçek şu anda tüm evrene yayılan bir haykırış gibiydi. Acı gerçek bütün çıplaklığıyla öyle bir karşıma dikilmişti ki, bu beni biraz utandırdı.

Kolay değildi içinde bulunduğum durum. Babamı on saat önce mezarlıkta bırakmış, bütün hayatımın yorgunluğunu bir günde yaşamış ve ortada yedi sekiz saat içinde mutlaka yazılması gereken bir hikayeye ihtiyacım varken, bilimkurgu konusunda yazılabilecek yeni bir konunun artık kalmadığının -belki de-

geç de olsa farkına varıyordum. Benim gibi bilimkurguda uzak doğu ve ön asyanın en popüler ve en sevilen, dünyada yaşayan en iyi ilk ona girmiş bir kişinin bu saptamaları aşırı derecede rahatsızlık vericiydi. Şöyle bir düşününce hayatımı vakfettiğim alanda yazdığım kırkiki roman, onbir uzun hikaye ve ikibine yakın hikaye, ayrıca binlerce makale ve röportajdan bazılarını "asla tekrarlamayan adam"a, yani lakabıma ihanet ettiğini görebiliyorum.

Verne, Welles, Gernsback ve Clark kadar olmasa da bazı öngörümler sergilediğim yadsınamaz bir gerçek. "Uçan otomobiller için trafik kuralları" "uzay sörfü" en bilinen kehanetlerim." (!) Yine de yüzelli yıl önce yaşamış olmayı isterdim. O zamanlar uzay öykülerini insanlar geçmişe bakarak yazıyorlardı. Bilimkurgu vazgeçilmez bilimsel temellerine gömülmeden önce hayal bilim diye nitelendirebileceğim zamanlarda yaşayıp, uzay fantazyalarını hiçbir kurala bağlı kalmadan yüzbinlere aktarabilmeyi ne çok isterdim. Hatta Michalangelo, Vinci gibi ustalarla Rönesans döneminde sanatın ilkel bilimle ortaklaşa kullanıldığı çağlarda yaşamak nasıl olurdu acaba.

Günümüze bakıyorum da "sanat diye ortaya konulan saçmalıklardan başka" sanat diye birşey kalmadı. Teknoloji denilen zamazingo sanatı yaşayacak ve yaşatacak ruhu öldürdü. İnsanlardan ruhuna, kendi öz varlıklarına inebilecekleri şeyleri sakladı birileri. Yerine aptalca müzikleri, saçma Tv dizileri, her yıl gelişen bilgisayarları verdiler ve insanlığı onlarla soydular. Şirketler bütün idareyi ele geçirdi. İnsanlar bilgi sahibi olamadan, kendini bilemeden bilgisayarı kullanmayı bilir oldular. Ruhunu çaldılar insanlığın, fakat hırsızların hakkını da vermek lazım. İcraatlarını yaparken milyarlara hiç hissettirmediler. Belki hissedip görenler çıkmış olsa bile onlar da sistemin içinde yokolup gitmişlerdir. Fantazyalar bile öldü neredeyse. Bilim saplantısı hepsini öldürdü ve ben de şimdi bilimsel temelli yeni bir hikaye yazmaya mecburum. PÖH...

Gelecek üzerine çok kitap okudum. O kitaplarda birçok teknik yeniliklerden sözediyorlardı. Geleceğin gerçeklerini şimdi alsınlarda başlarına çalsınlar. İnsanlık teknik ve bilimsel hamle yapmaktan kanguruya döndü. Aslında birçok bilimkurgu yazarının düştüğü en büyük hatayı şimdi anlıyorum. Gelecekteki gelişmelerin ne zaman olacağı değil, nasıl olacağıydı önemli olan. İnsanlığa getirileri - götürüleriydi. Mükemmel haberleşme sistemleri, ulaşım sistemleri insanları birbirlerine ve kendilerine yaklaştıracağına daha da uzaklaştırdı.

Bence gelecekte, mesela on yıl sonra insanlık 2050'yi devirince olağanüstü ve çeşitli imkanlar arasında seçim yapabilme psikozunu yaşayacaklar. Gelecek, geçmişte her zaman sınırsız bir iyimserlik ve kötümserlik arasında gidip geldi. Her iki görüşte zaman zaman diğerine üstünlük sağladı.

Haftada bir yayınlanan ve benimde hikayeler ve yazılar yazdığım Kültür dergisinin şu anda sadece 1600 tane satması, 19. ve 20. yy.ın BK ustalarına bilhassa uzay yolculukları konusunda yazdıklarına "Uzay yolculuğu saçma bir hayaldir" diyerek karşı çıkan bilimadamlarının yerini bilimin ve teknolojinin üstünlüğünü savunan bütün insanlığın aldığını üzülerek görüyorum. Bizi de insanlık "Bu imkansızdır" diye diye hayalperestlikten alıp bilimselliğe gömüp bıraktı. Yine de benim gibi 20.yy.ın hayranı "Dinazorlar" kendilerini mümkün mertebe teknolojiden soyutlayabilmeyi evine yaşadığı ortama o ruhsuz elektronik tasarımlarını sokmamayı başardığına göre hala umut var demektir.

Bilim neyi başardı ki, babamın ayrılıp gitmesine engel olabildi mi, insanlığın üzerine oynanan oyunları bertaraf edebildi mi?

Bir zamanlar insanlığın daha mutlu ve umutlu olduğunu artık biliyorum. "Aya Yolculuk" umudu, "Uzaya Çıkabilme" umudu, "Bazı Hastalıkları Yenebilme" umudu mutluluğa dönüşmedi mi zamanında.

Peki insanlık nerede yanlış yaptı?.. Bilemiyorum... Bildiğim tek şey şu 5 saat içinde mutlaka bir hikaye yazmam gerektiği. Bunu şu anki "anlayan ve bilen" sıfatıyla insanlığa - aslında kendime - borçluyum. BK'nun ve edebiyatın, sanatın ne demek olduğunu nihayet anlamış bulunuyorum. Bu doğrultuda hiç değilse şimdilik ulaşabileceğim 1600 kişiye birşeyler verebilirim.

Yüzümde belki de 50 yıldır tadamadığım mutluluğu haketmeninde verdiği gururla faxımı çalıştırdım. Teknolojiye de borçlandığımı kabul edip buruşturup attığım 22 Nisan 2039 tarihli takvim yaprağını arayıp buldum. Elimle mümkün mertebe düzeltip kolleksiyonuma dahil etmek üzere odamdaki ahşap sandığa doğru yürüyüp kapağını kaldırdım. Faxın yerine ulaştığını belli eden seslerin arasında 1989'dan itibaren eksiksiz olarak biriktirdiğim Saatli Maarif Takvimi yapraklarını gururla seyre daldım. Ve beni bu kolleksiyonu yapmaya neredeyse zorlayan rahmetli babamı anarken üzülmüyordum artık...

Not: Yazdığım bilimkurgu hikayesi mükemmel oldu. Ama ona başka bir sefere anlatırım.

Çizgiroman

Yazan: Martin Lock

Çizen: Frisano

ÇEVİRİ: K.MEHMET İŞBİLİR KALİGRAFİ: AŞKIN GÜNGÖR

-SON-

Çizgiromanda Bilimkurgu

Hüsnü Çoruk

İlk Dönem

Temelleri belki de milattan sonraki 2. yüzyılda Eski Yunan yazarı LUKIANOS'un bir öyküsüyle atılmıştı. Ay özleminin yönlendirdiği hayali bir ay yolculuğuydu anlatılan. Ancak karakteristik özelliklerinin belirginleşmeye başlaması 18. yüzyıldan itibaren hızlı bir ivme kazanan bilim ve teknoloji desteğiyle olmuştu.

Tür, örneğin DANIEL DEFOE'nun CONLOSIDATOR OR TRANSACTIONS FROM THE WORLD TO THE MOON ("Birleştirici yada Dünya'dan Ay'a iletişim" - 1705)u, JONATHAN SWIFT'in GULLIVER'S TRAVELS ("Güliver'in gezileri" - 1726)ı ile zenginleşmeye, yoğunlaşmaya ve alanını genişletmeye koyuldu. Sonrasında MARY SHELLEY'nin bir iddia üzerine bir gecede tasarlandığı rivayet edilen FRANKENSTEIN ("Frankeştayn" - 1818/ ve JULES VERNE'in VOYAGE AU CENTRE DE LA TERRE ("Dünyanın Merkezine yolculuk" - 1864) benzeri eserler okurları şaşırtmaya, heyecanlandırmaya devam etti. Bütün bu ürünler, henüz adı bile konmamış bir edebiyat akımının bilim - teknoloji ve hayal gücü arasında yaşam bulduğunu kanıtlar gibiydiler. Temalar tüm farklılıklarına karşın geleceğe ve bilinmeyene yönelik bir nevi soru şeklinde ortaya çıkıyor ve bu soruya çeşitli cevaplar aranıyordu. Yüzyılın sonuna yaklaşılırken toplumsal eşitsizliklerin yokedildiği mutlu bir dünya düşündeki H.G. WELLS 1895-98 arasında üç eserle sınırları iyice açtı: TIME MACHINE "Zaman Makinası", THE WAR OF THE WORLDS "Dünyalar Savaşı" ve THE ISLAND OF DR MOREAU "Doktor Moro'nun adası". 1898 yılında yayınlanan bu sonuncu zaman, 80 yıl öncesinin FRANKENSTEIN'ı gibi insanın kendini bir anlamda yaratıcı yerine koyması ve elindeki gücü denetiminden kaçırınca karşı karşıya kalacağı felaketi anlatmaktaydı.

Edebiyatta hem adetsel hem temasal bir zenginliğe ulaşılırken 20. yüzyıl başında yepyeni bir sanat olan sinema türe büyük destek verdi.

Başlangıç 1902'de yapılan bir edebiyat uyarlamasıydı ve GEORGES MELIES, JULES VERNE'in "Aya Seyahat"ini beyaz perdeye aktardı. Derken FRANKENSTEIN, DR. JEKYLL & MR. HYDE (Robert Louis Stevenson'un 1886'daki romanı) ve 1926'da FRITZ LANG klasiği METROPOLİS sinemanın büyüsüyle bezediler bu çarpıcı akımı.

1926 yılında, o döneme dek adsız gezen tür resmileşti. İsim babası Amerika'dan çıktı. Ucuz ve kalitesiz bir dergi özelliği taşıyan AMAZING STORIES "Şaşırtıcı öyküler"in sahibi HUGO GERNSBACK "SCIENTIFICTION" ünvanını iliştirdi bu giderek yaygınlaşan akıma.

Evet teknoloji ve hayal gücü birbirlerini iteleyen, dolayısıyla geliştiren iki unsur olarak SCIENCE-FICTION (Bilimkurgu) sözcüğünün çerçevesini çizdiler. Bu ikisinin bileşkesi yoluyla bilinmeyen bir gelecek yaşamı kavrama çabaları yoğunlaştı. Bilim kurgu gelecekle ilgili binbir teorinin yeşerebildiği bir alan oldu. (Bu arada seçilen ikili ad kanımızca farklı anlamlar içerebilmektedir. Sözcüğü BİLİMKURGU şeklinde kullandığımızda aklımıza teknoloji ve bilimin geldiği noktanın ister istemez ortaya çıkardığı yeni düşler, yeni tasarılar gelmekte, bir anlamda düşgücü bilimin yaptığı tabii bir doğumun sonucu karşımıza çıkmaktadır. Kelimelerin yerini değiştirip KURGU BİLİM şekline soktuğumuzda ise öncelik hayal gücüne geçmekte ve tanım hayallerin bilimsel bir zırhla sunulmasını akla getirmektedir. Bu şekilde düşgücünün etkinliği, geçerliliği, sonuca varabilirliği sanki ispatlanmaya çalışılır. Başka bir deyişle tekno-

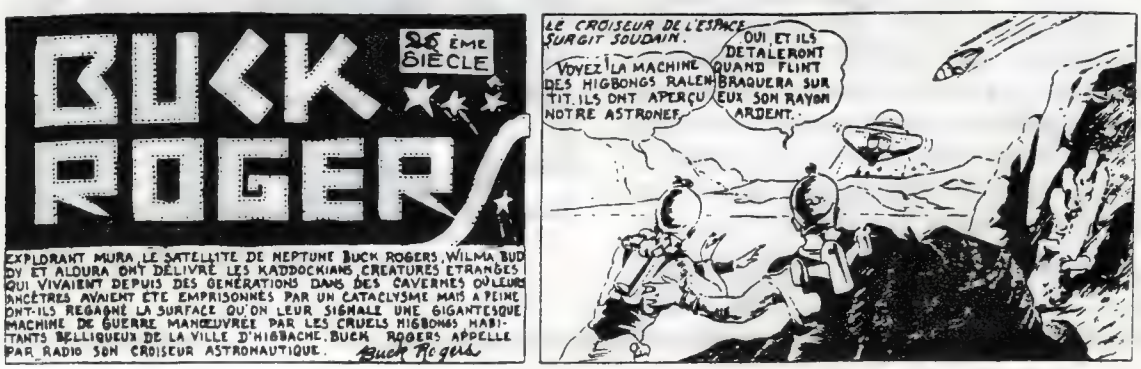

lojik bir çağda hayallerin bilimsellik katkısıyla meşrulaştırılmasıdır.)

1930'lar dönemine, o yılların genç çizgi roman okurları yıllar sonra "çizgi romanın ALTIN ÇAĞI" adını uygun gördüler. Bilhassa Amerika'da basını birbirine düşüren, tirajların iniş çıkışlarında büyük katkısı olan bu yeni sayılabilecek sanat akımı, o ana dek çok işlediği mizahi türe yeni türler ilave etmeye başladı. Macera olgusuyla birlikte çizgiler, mizahın gerektirdiği karikatürize sınırlarda dolaşma zorunluluğundan kurtuldu ve klasik gerçekçi çizgi sıkça kullanılmaya başlandı. Dönemin en gözde üç eğilimi egzotizm (TARZAN ile başlayan, JUNGLE JİM ile devam eden "orman" teması), kara polisiye (DICK TRACY, DAN DUNN, X-9, v.s.) ve bilimkurgu idi.

Bilimkurgu, çizgi roman evrenine 7 Ocak 1929'da 'BUCK ROGERS'ın ilk stripi ile girdi. PHIL NOWLAN adlı yazarın zamanından alınan bölüm ve sonrası DICK COLKINS tarafından resimlenmişti. Amerikan ordusunda görev yapan bir yüzbaşı ülkesini Moğolların saldırısından kurtarmak için uğraşıyor, bu arada MARS gezegenine yaptığı yolculuklarda binbir çeşit uzay korsanıyla karşılaşıyordu.

Çizgi romanda bilim kurgunun anılması gereken ikinci örneği lan BRICK BRADFORD ise, bir profesör tarafından icat edilen küre şeklindeki bir uzay aracı ile yolculuk eden, biri kız üç kişinin maceralarını sunar okuyucuya. Sonsuz küçüklüğü bulabilmek için atomun merkezinde veya madeni bir paranın içinde gerçekleşen seyahatler fikir olarak ne kadar ilginç buluşlarla dolu olsa da, çizer CLARENCE GRAY'in dekor tasarımı, fon ve teferruatları oluşturmada yeteneği oldukça kısıtlıdır. Buna karşın, üzerinde bisiklet yaka bir atletle dolaşacak denli bilimsellikten uzak çizilmiş BRICK'in maceraları o yılların okurlarına olduğu kadar sonrakilere de oldukça cazip gelmiş, fonun basitliği ve yetersizliği tuhaf bir etki yaratmıştır. Pekçok eleştirmen bu etkiyi, "basitliğin, sadeliğin doğurduğu anlaşılmaz bir şiirsellik" şeklinde tanımlamıştı.

Bu ilk dönemin doruk noktası ve ALTIN ÇAĞ'ın bütün türler açısından bakıldığında bile en önemli eseri ise FLASH GORDON idi. Daha önceleri CHIC YOUNG (Bizde "Fatoş" olarak tanınan BLONDIE'nin ressamı) ve LYMAN YOUNG ile çalışmalar yapan genç bir yetenek, KING FEATURES SYNDICATE'in açtığı bir yarışmada bulundu. Bu kuruluşun rekabette NEWS SYNDICATE'in gerisinde kalması ve yeni bir atılımı sağlayabilecek çizgi romanlar hazırlanması maksadıyla düzenlenen yarışma ALEX RAYMOND'u tüm dünyaya sunuyordu.

ALEX RAYMOND'un kara polisiye, orman ve uzay temalarını esas alacak üç çalışma hazırlaması istendi. 25 yaşındaki bu becerikli çizer bant şeklinde üç eseri kısa zamanda bitirdi. SECRET AGENT X-9 ile DICK TRACY'e, JUNGLE JIM ile bir bakıma TARZAN'a karşı rakipler çıkardı. BUCK ROGERS'ın bilimkurgu alanındaki tekelliğini ise, ülkemizde BAYTEKİN adıyla tanınıp sevilen FLASH GORDON'la kırdı. Çizgisi son derece sağlam ve klasik - gerçekçiydi. Teferruatlara gösterdiği titizlik de buna eklenince GORDON benzerlerinden daha başlangıçta kalite olarak sıyrıldı.

Bu üç eser de, insanın uzayda farklı dünyalar keşfetmesi ve buralarda adaleti (tabii ki bu adalet AMERİKA'nın adaletidir ve son noktada bu ülkenin üstünlüğünü sergilemeye yarar) sağlamasını temel olarak alır. Okuru bilinçaltında bu eserleri tüketmeye yönlendiren önemli unsur ise UZAY kavramıdır. Bilim kurgunun beslendiği en etkileyici ve ilk tema olan UZAY, yaşam ve ötesiyle ilgili her sorunun cevabını barındıran bir his uyandırmaktadır insanın zihninde. Küçücük çocuğun sıcacık yatağında düşlerini süsleyen pırıl pırıl yıldızlar da oradadır, bilgisayara bağlı bir yaşama mahkum dünyanın en büyük bilim adamlarından HAWKING'in düşüncelerinin odaklaştığı yer de orasıdır. Cevapları orada aranır, sorular ister istemez oraya yönelir. En büyük ve sonsuz bilinmeyendir UZAY ve arkası. Bahsettiğimiz çalışmalarda da yön daima Dünyadan Uzaya doğrudur.

'Farklı dünyalar, farklı canlılar' alt temasına sıkı sıkıya tutunan bu çizgi zamanlar aslına bakılırsa bilim kurgunun henüz olgunlaşmamış ya da dallanıp budaklanmamış bir döneminin ürünüdürler.

Bilimselliği çeşitli teknolojik aksesuar ve ayrıntı (ışın saçan öldürücü silahlar, uzay araçları, vs) ile sağlamağa çalışan, sağlam bir bilimsel bir temele yaslanmaktan ziyade bilimsel inandırıcılığı yakalamağa

Hugo Gernsback

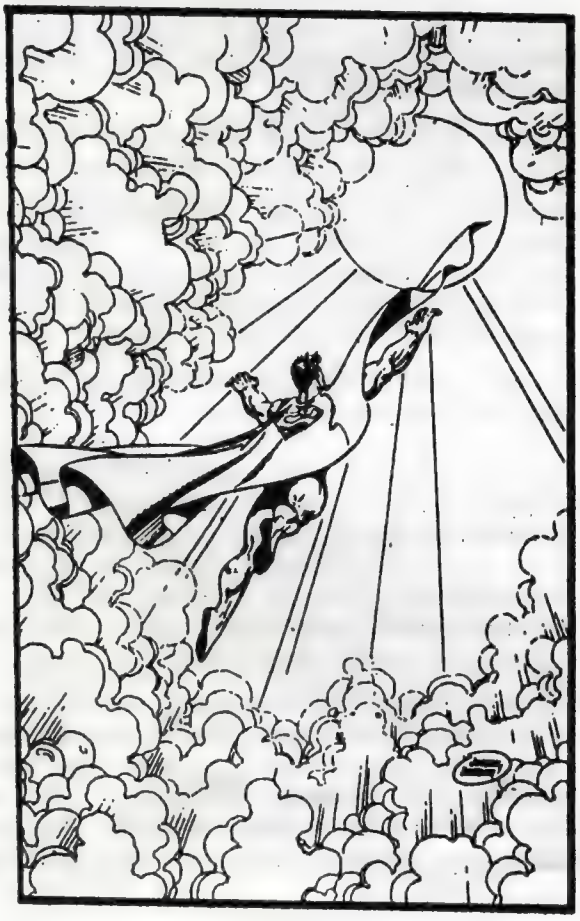

uğraşan bu çalışmalarda bazı farklılıklar mevcut. Örneğin BUCK ROGERS, 1950'de ASIMOV'un I, ROBOT adlı yapıtında iyice netleşecek ve yasaları ortaya konulacak ROBOT BİLİM'e daha yakın bir görüntü çizer. Yaratıklardan ziyade teknolojik varlıklar öne çıkarılmıştır (Not olarak belirtelim, ROBOT yani makina adam terimi ilk defa 1920 yılında Çek romancı ve oyun yazarı KAREL CAPEK tarafından R.U.R adlı oyununda kullanıldı). GORDON'da ise şövalyeler döneminden ve mitolojiden esinlenmeler açıktır. Mitolojinin yarı hayvan yarı insan yaratıkları, MONGO gezegeninin sakinlerini oluşturma da esin kaynağıdırlar. Evet MONGO ve burada bir diktatörlük yürüten MING adında imparator. O dönemin GORDON ve arkadaşları genel olarak, kötüyü belirlemek için kullandığı tip sarı ırka mensup, büyük ihtimalle çinli ya da moğoldur. Çin 1930'ların, 40'ların ne olduğu kestirilemeyen, dışa kapalı ve şüpheyle bakılan ülkesiydi. Amerikalının bilinçaltında kötüyü oynayan, suç üreten ve gizem taşıyan bir varlıktı ve bunun çizgi romana da yansıması bir anlamda kaçınılmazdı.

Üç çizgi romanda bence önemli bir eksiklik barındırıyor. Soluk kesici maceralara karşın, kişisel olarak beni doyuramadıklarını düşünüyorum. Tatminsizliğim bilimkurguda ne aradığımla ilgili. Bilimkurgu diye sunulan şeyin bu dünya üzerinde meydana gelebilecek bir iyi - kötü kapışmasının başka bir mekan veya zamanda gösterilmesiyle yetinmemesi gerek. Önemli olan insanın içindeki uzayda ve bilim kurgunun insandaki bilinmeyeni, bilinmeyenleri ortaya çıkarmada, karmaşıklığı yüze çarpma da, bireysel ve sosyal yalnızlıklarımızı vurgulama da en etkin ifade biçimlerinden biri olduğunu düşünüyorum. Bu noktaya varınca ise, bilim kurgunun parlak, cilalı tarafını değil, soran, araştıran, tersyüz eden yönünü bulmak istiyorum.

Tabii ki bütün bunlar kişisel ve 65 yıl öncesinin tutkunları için bu çizgi romanların yepyeni heyecan ufukları açtıkları kesin.

Fransızların belli bir kahramanı olmayan, ESPERANCE adlı bir uzay gemisiyle uzayda dolaşan bir ekibin anlatıldığı LES PIONNIERS DE L'ESPERANCE ile bilim kurgu çizgi romanda yolculuğunu sürdürecektir.

1935 yılında ise bilim - kurgu bir alt kolunu yaratacak, iki arkadaş SUPERMAN ile "Süperkahramanlar" furyasının ilk dönemine imza atacaktı. İlginç olan artık ziyaret edilenin Dünyamız olmasıydı, yön tersine dönmüştü. Süperkahramanlar zamanla orta sınıf Amerikalının bilinçaltında pekçok saklı noktayı ortaya çıkaracaklar ve bitmek tükenmez bir arz ve talep ilişkisi içerisinde apayrı bir tür halinde çizgi roman tarihinde haklı ve yıkılmaz bir yer edineceklerdi.

ve sonra...

Mustafa Yelkenli

Görüntü ileticisi düğmesine basmadan önce bir iki saniye önündeki "beyine bilgi aktarma" aygıtına bakıp gözlerini yumdu. Alnındaki yuvarlak bandla kulaklığı çıkarıp özenle masaya koydu. Az önce, karar vermesi gereken rapor ayrıntılı bir şekilde belleğine aktarılmıştı. Olumlu ve yararlı olacağına tamamen inanmasına karşın, içindeki insancıl dürtüler karar vermesini güçleştiriyordu. Yine de son bir kez konuyla ilgili kuşkularını tartışmak için ilgili araştırma başkanıyla görüşmek istiyordu.

Odanın her tarafı bilgisayarlarla donatılmıştı. Çalışma masası bürodan çok, bir kumanda tablosuna benziyordu. Kendisine bağlı tüm birimlerle görüşmesi için bir iki düğmeye basması yetiyordu.

Ani bir kararla düğmelerden birine dokundu.

-- Hologramda Doktor Ayrım'la görüşmek istiyorum. Kendisine hemen iletin ve hazırlanmasını söyleyin.

Dr. Ayrım teknolojiye gerek kalmadan uygarlığın geliştirilmesi için kurulan bir araştırmaya başkanlık ediyordu. Sert bakışlı, katı tavırlı bir adamdı. Tüm davranışlarında belirgin bir soğukluk vardı. Uzlaşmayı sevmezdi, buna karşın dürüst ve saygılıydı. Bu özelliğinden ötürü çalışma arkadaşları üzerinde kesin bir otorite sağlamıştı.

Odanın ortasında görüntüsü belirginleşince "bu adamdan bu kadar korkulmasına neden olan sadece soğuk ve katı tavırları olmasa gerek, çılgınca düşüncelerini herkese kabul ettirmesindeki ikna gücü olmalı" diye düşündü. Gerçekten de doktor kendinden emin bakışlarını masanın gerisinde, kendisiyle taban tabana zıt bir kişiliği olan yönetim birimleri başkanına çevirmişti. Başkan kişiliğini yansıtan sakin sesiyle,

- Doktor, sizi böyle aniden çağırdığım için bağışlayın lütfen. Düşüncelerinizi anlamıyor değilim. Bilirsiniz, yaşamım boyunca savunduklarımı şimdi ters yüz edip, sonucundan pek emin olamadığım bir deneye izin vermem benim için kolay değil. Zorlama yetenek yaratmak, doğal gelişimle çelişirse ya da hesapta olmayan sorunlarla karşılaşırsak... Her şeyin doğal akışında olması bence daha iyi olmalı...

Dr. Ayrım sabırsızca,

- Özür dilerim.. Özveride bulunmanızı istemek, inanın benim için çok zor. Kuşkularınızı anlamıyor değilim. Ama sonucun olumsuz olması aklın alamayacağı kadar zayıf bir olasılık. Yine de çeşitli önlemlerimiz var elbet. Deney sırasında, en küçük bir sapma veya beklemediğimiz bir gelişmeyi engellemek için çeşitli olasılıklar yükledik ana bilgisayara.

Kirpiksiz, sanki gözkapakları yokmuş gibi devinimsiz göz bebekleri sabit bir noktaya bakıyormuşcasına sinirli bir hava yayıyordu.

Başkan Doktor'un sinirli ses tonunu önemsemiyerek sakince konuşmasına devam etti:

- Böyle bir deneye gizlilik içinde devam etmek biliyorsunuz olası değil. Zaten bunu gizlemek çabası da kötü sonuçlar doğurur. Kaldı ki insan denek kullanmayı yasalar da engellemiş durumda. Ayrıca insancıl duyguları bir tarafa itmek bana bağışlanmaz gibi geliyor.

Başkan'ın ses tonu Doktor'a sanki fazla ısrar etmemesi için yalvarıyordu. Oysa Dr. Ayrım bunu anlayacak durumda değildi. Israrında sonuna kadar direneceği her halinden belliydi.

- Sayın Başkanım, beyine bilgi yükleme aygıtıyla herşeyi olduğu gibi, teknik terimler yumuşatılarak sunmuştum size. Belki aşırı ölçüde fantastik bulacaksınız ama, beyindeki tüm hücreleri geliştirirsek, yani bunları tamamen bir noktaya yoğun bir şekilde kanalize edebilirsek... İşlevlerini bir konu üzerine yoğunlaştırabilirsek...

- Beyin üzerinde kişinin tam denetimi söz konusu değil mi? Bilinçli bir şekilde ama..

- Evet.. Tıpkı söylediğiniz gibi beynimizi denetim altına alırsak herşey o kadar basitleşecek ki.. Yaşam oldukça kolaylaşacak, her türlü güçlük yok olacak. Buna inanıyorum. Öncelikle iletişim ve güvenlik örgütlerine bir gereksinim duyulmayacak. İnsanlar arasında doğrudan iletişim sağlandığında haberleşme birimleri kaldırılacak. Küçük bir bilgisayar merkezi kötülük tasarlayanları anında saptayıp etkisiz hale getirilmesine yardımcı olacak. Güvenlik örgütü yüzde doksan sekiz oranında işlevini yitirecek. Daha sonra belki tamamen. Devlet giderleri azalacak. Sonra en önemlisi insanların kendilerine olan güvenleri güçlenecek. Güvence konusunda kuşkuları giderilmiş olacak.

- Anlattıklarınız gerçekten çok güzel şeyler. Hele suç olgusunun daha başlangıç halinde saptanıp giderilmesi çok önemli. Bütün çabalarınızın ve deneyin

sonuçları bunları sağlayabilecek mi? Bundan nasıl bu kadar emin olabilirsiniz?

- Bunu size ancak teknik terimlerle anlatmam gerek. Ancak şu kadarını söyleyebilirim, düşünce iletimi beynin yaydığı dalgaların güçlenmesiyle mümkün. Şu an bir insanın beyin dalgaları bir metreyi aşamıyor. Ana sorun beyin hücrelerini tamamen kullanmaya bağlı. Düşünce iletimi daha sonra madde iletimine de olanak vereceğinden ulaşım sorunu da çözülecek. Bunun sonucu üretim ve düzenin değişimi olacak.

Başkan heyecanlanan Doktor'un sözünü keserek,

- İşte benim anlayamadığım, daha doğrusu kuşkusunu duyduğum bunlar. Beyinsel gelişimi zorluyoruz, bunu anlıyorum, toplumsal bir değişim bu denli kolay mı? Ani bir değişiklik, sosyolojik açıdan, kitle psikolojisi yönünden yaratacağı bunalımı açıklar bir netlik yok raporunuzda. Ayrıca güçlü beyinler üzerinde yönetimin denetimi nasıl olacak, kitleyi yönetecek olan otorite nasıl sağlanacak?

- Sayın Başkanım lütfen heyecanımı bağışlayın. Sanırım gelecekte olabilirliği deneyimizle karıştırdım. Toplumsal değişimler öyle sanıldığı gibi aniden değil, yönetimin denetimi altında usulca oluşacak.

Başkan koltuğuna yaslandı. Gözlerini Doktor'un kararlı ve çatık kaşları altındaki gözlerine dikmişti.

- Bu deney önce benim üzerimde denenmeli.

Doktor hiç düşünmeden,

- Nasıl isterseniz efendim. Hemen hazırlığa başlayalım.

Doktor'un üç boyutlu görüntüsü odadan yitince, başkan gözlerini kapatıp bir süre hareketsiz durdu.

Enerji naklinde, ya da partiküllerin fiziki alanları ile gözle görülmeyen kişisel psi-plazma arasındaki ilişkiden görevlilerin etkilenmemesi için izole edilmiş deney kabininde Başkan oldukça sakindi. Kabindeki negatif yüklü iyonların fazla miktarda olması hafif bir kolinerjik durum oluşturuyordu. Bu nedenle kendini rahat ve güvenli hissediyordu Başkan.

Doktor yardımcısına dönerek,

- Deney öncesi bir miktar asetil-kolin bileşimi vermemiz iyi oldu. Parasempatik sinir sistemini etken hale getirdi. Yoksa bu denli rahat olmayabilirdi.

Doktor başını Başkan'a çevirerek gülümsedi.

Başkan bu gülümsemeyle deneyim başladığını anlamıştı. Gözlerini kapadı. Sanki olacakları görmek istemiyordu.

Herkes monitörlerden Başkan'ın hareketlerini, özellikle yüz hatlarının değişimini ilgiyle izliyordu. Bazen herşeye hakim, kendine aşırı güvenen katı bir ifade okunuyordu yüzünde, bazen herşeye hakim, kendine aşırı güvenen katı bir ifade okunuyordu yüzünde, bazan da tamamen farklı sevecen, sakin bir tavır takınıyordu. Doktor beyin dalgalarını incelerken, Başkan'ın yüzündeki değişken tavırlara da bakıyordu. Yardımcısına fısıldar gibi,

- Beyin güçlenirken, bilinç altındaki istek ve özlemler kişilik için mücadele ediyorlar. Umarım eski sevimli kişiliği yitip gitmez.

Birden ekran karardı. Çocuklar gözlerini ekrandan ayırıp öğretmenlerine baktılar. Öğretmen incecik bir yarık halindeki ağzını açmadan kısık gözlerindeki belirsiz bakışları uzgöreç üzerine döndü. Aygıt uçmasını yeni öğrenen yavru bir kuş gibi yalpalayarak havaya kalktı. Süzülerek sınıfın diğer köşesindeki masanın üzerine kondu.

Sınıftaki çocukların kafalarında aynı anda öğretmenin sesi duyuldu. Gerçeğe bakılırsa buna konuşmak dememek daha doğru olurdu. Tiz ve cızırtı halinde çok hafif bir gürültünün beyinde algılanışı anlamdırılıyordu.

- Mekanik düşüncenin doğrudan katkısıyla, insanın doğal evrimden ayrılıp bilinçli bir evrimleşmeye yöneldiğinin ilk belgesel deneyini seyrettiniz. Bu tür deneylere daha sonra geliştirilerek devam edildi. Bu arada doğal evrimleşme bir tarafa itilerek yüzlerce yıl önce ulu bilimci Dr. Ayrım'ın çabaları sonucu hazırlanan plan gereği özlemi duyulan düzen ve insan yapısı adım adım gerçekleştirilerek bu güne gelindi. Şimdi herkes beyin dalgalarıyla bu konuda kişisel görüşlerini bana açıklasın.

Öğretmen kısık gözlerini sınıftaki onüç ondört yaşlarındaki çocuklar üzerinde gezdirirken birden orta sıralarda parmağı havada bir çocuğu farketti. Kısık gözleri birden açıldı, dikkati çocuğun üzerinde yoğunlaştı. Çocuk şakaklarında duyduğu acıyla yüzünü buruştururken öğretmenin düz ve yalın sesini duydu, beyninde.

- Aptal, ilkel yaratık seni... Neden beynini kullanmaktan kaçınıyorsun? Parmağını kaldırıp söz istemen de ne demek oluyor?

Çocuk kötü bir şey yapmış gibi hemen parmağını indirdi. Pişmanlık, üzüntü, sevinç, kızgınlık gibi duygusallıktan arınmış sesini beyin dalgalarıyla yollayarak,

- Özür dilerim... İlkel bir içgüdü benimkisi... Bir daha olmayacak...

Televizyonda Bilimkurgu

Sezen Kaymak

ABD Dünya'da en çok TV ve radyo yayını yapan ülke olduğu için televizyon yapımları arasında bilimkurgu dizi, film ve çizgi dizilere de en çok yer veren ülkedir. Tanınmış TV dizileri çevirenler arasında İngiltere'de yabana atılamayacak bir konuma sahiptir. Bu iki ülkenin yanısıra çizgi bilimkurgu dizilerinde ise Japonya egemenliğini kimseye kaptırmamaktadır.

TV ile 1970'li yıllarda siyah beyaz olarak tanışan Türkiye ise Bilimkurgu dizileri ile gerçek adı 'Star Trek' olan 'Uzay Yolu' ile tanışmıştır. Uzun yıllar belleklerden silinmeyen bugün bile belli bir yaşın üstünde çok iyi anımsanan Uzay Yolu zamanında Türk televizyonlarında fırtına gibi esmiş ve Kaçak, Görevimiz Tehlike, Kaygısızlar, Tatlı Cadı gibi dizilerle birlikte Türk halkının en sevdiği ve izlediği dizilerden biri olmuştur.

Türkiye daha sonra Uzay Yolu - Yeni Nesil, Uzay 1999, Logan'ın Kaçışı, 6 Milyon Dolarlık Adam, UFO, Zaman Tüneli, Dr. Kim, Buck Rogers ve 25. Yüzyıl, Blake'ın Yedilisi, Atlantis'ten Gelen Adam, Mork ve Mindy ile de tanışmıştır. Türk ekranında bilimkurgu dizileri daha çok gençler tarafından izlenmekle birlikte, kendine her yaştan ve değişik kesimlerden de izleyici bulmayı başarmıştır.

Son zamanlarda ekranlarda eskisi kadar sık rastlanılmayan bilimkurgu dizilerinin en yenilerinden biri Uzay Yolunun değişik bir versiyonu olan Star Trek - Deep Space Nine'dir, Cine 5'te şifresiz olarak gösterilen bu diziden başka TRT-1 geçen yaz Uzay-1999'un bazı bölümlerini yayınlamış, ayrıca Kanal 6'da Klasik Uzay Yolunun ilk bölümlerini satın alarak tekrar tekrar yayınlamıştı.

Türk televizyonları tarafından henüz gösterilmemiş olan başka ünlü bilimkurgu dizileri de vardır. Bunların içinde en tanınmışlarından biri Biyonik Kadın olup, 6 Milyon Dolarlık Adamın farklı bir uyarlamasıdır. Ayrıca Görünmeyen Adam (The İnvisible Man) David Mac Callum'u üne kavuşturan dizidir. Bunun yanında Uzayda Kaybolanlar (Lost in Space), Quatermass, This Island Earth, The İnvaders gibi önemli dizilerde henüz Türkiye kanallarında gösterilmemiştir.

Çizgi dizilerde ise pek çok ünlü Japon ve ABD yapımı bilimkurgu dizilerine ekranlarımızda yer verilmiştir. Bunların içinde en iyi anımsananları "Güç Bende Artık" sloganıyla tüm çocukları kendine bağlayan He-Man, Voltronu oluşturalım çağrısıyla ve 5 aslan biçimle uzay gemisinin birleşerek tek bir üstün uzay aracını oluşturduğu Voltron (Voltran) ve Uzay Yolunun çizgi dizisi Star Trek'tir. Çeşitli TV kanallarında (The Animated) şu sıralarda bile pekçok değişik bilimkurgu çizgi dizisi oynamaktadır.

Şimdi ünlü TV bilimkurgu dizilerine daha ayrıntılı olarak bir göz atalım; ilk sırada İngiliz yapımı Space 1999 (Uzay 1999) var.

Uzay 1999, 1975-1976 yılları arasında çevrilmiş İngiliz ETC yapımı bir TV dizisidir. Yapımcıları karı koca Slyvia ve Gerry Anderson'dur. Kostümler Rudi Gornreich ve özel efektlerde Brian Johnson (2001 A Space Odyssey'in efektçisi) tarafından yapılmıştır.

1999 yılının 13 Eylül'ünde ay üssü Alfa'nın Nükleer çöplüğünde güçlü bir patlama olur. Dünya bir süreden beri nükleer atıklarını ayda kurduğu bu üssün yakınlarına göndermektedir. Alfa'da görevli personelin en önemli işleri bu nükleer atıkları bir tehlike oluşturmayacak şekilde düzenlemektir. Fakat bir terslik olmuş, nükleer bir patlama meydana gelmiş ve bu patlama ay'ı dünya yörüngesinden çıkarmıştır. Alfadaki 300 personellik dünya kolonisi bir anda uzay gezginleri haline gelmişlerdir. Bu etkili giriş bölümü Uzay 1999'in açılış dizisi olan Dünya'dan Kopuş (Breakaway)'da anlatılmaktadır.

Dizinin ünlü oyunları Ay Üssü Alfa'nın önemli karakterlerini canlandırmaktadırlar. Daha önce Görevimiz Tehlikeden tanınan Martin Landau ve Barbara Bain çifti sırasıyla Komutan John Koenig (Alfa'nın komutanı) ve Dr. Helene Russell'ı (Üssün Doktoru), Kaçak'ın ünlü komiseri Gerard yani gerçek adıyla Barry Morse'da takma mekanik kalpli profesör Bergman'ı oynamaktadırlar. Diğer rollerde ise şu oyuncular vardır.

Alan Carter rolünde Nick Tate

Paul Morrow rolünde Prentis Hancock

Sandra Benes rolünde Zienia Merton

Dr. Mathias rolünde Anton Philips

David Kano rolünde Clifton Jones.

Ayrıca her bölümde ünlü konuk oyunculara bulunmaktadır. Bunlar arasında Brian Blessed, Christopher Lee, Peter Bowles, Ian Mac Shane, Catherine Schell,

Richard Johnson, Peter Cushing, Joan Collins, Jeremy Kemp gibi ünlü ingiliz ve ABD'li oyuncular vardır.

Uzay 1999, İngiltere'de ünlü Uzay Yolu'nun başarısını tekrarlamak için çevrilmiş ancak Uzay Yolu ile aynı akibete uğramıştır. Yani aynı onun gibi yanlış saatlere konmuş ve bu yüzden de yeterli ratinge ulaşamamıştır. Bu yüzden ilk 22 bölümden sonra dizinin yenilenmesine karar verilmiş ve Uzay Yolunun editörü Freddie Freiberger yardıma çağrılmıştır. Tamamen değiştirilen jenerik ve konu yapısından sonra kadroda eksiltme ve artırmalar yapılmış, Profesör Bergman, Paul Morrow, Dr. Mathias ve David Kano karakteri atılıp yerine Maya, Tony Verdeschi, karakterleri konmuş. Diğer roller sabit kalmıştır. Maya rolünde Catherine Schell ve Tony Verdeschi rolüne ise Tony Anholt transfer edilmiştir. Bu karakterlerin en ilginci Maya olup yeni dizinin ilk bölümü olan The Metamorph'da (Değişim) patlayan Psychon gezegeninden kurtarılan bir yabancıdır. İstediği her canlının görünüşüne bir süre bürünebilmektedir. Tony Verdeschi ise Prof. Bergman'dan boşalan yere konmuştur ve Komutan Koenig'in yardımcısıdır. Bütün konu tamamen action-adventure (hareket serüven) eksenine dayandırılan bu ikinci bölümlerde gene istenilen başarıyı yakalayamamış ve 13 bölüm olarak 1976-1977 sezonunda gösterildikten sonra dizi yayından kaldırılmıştır.

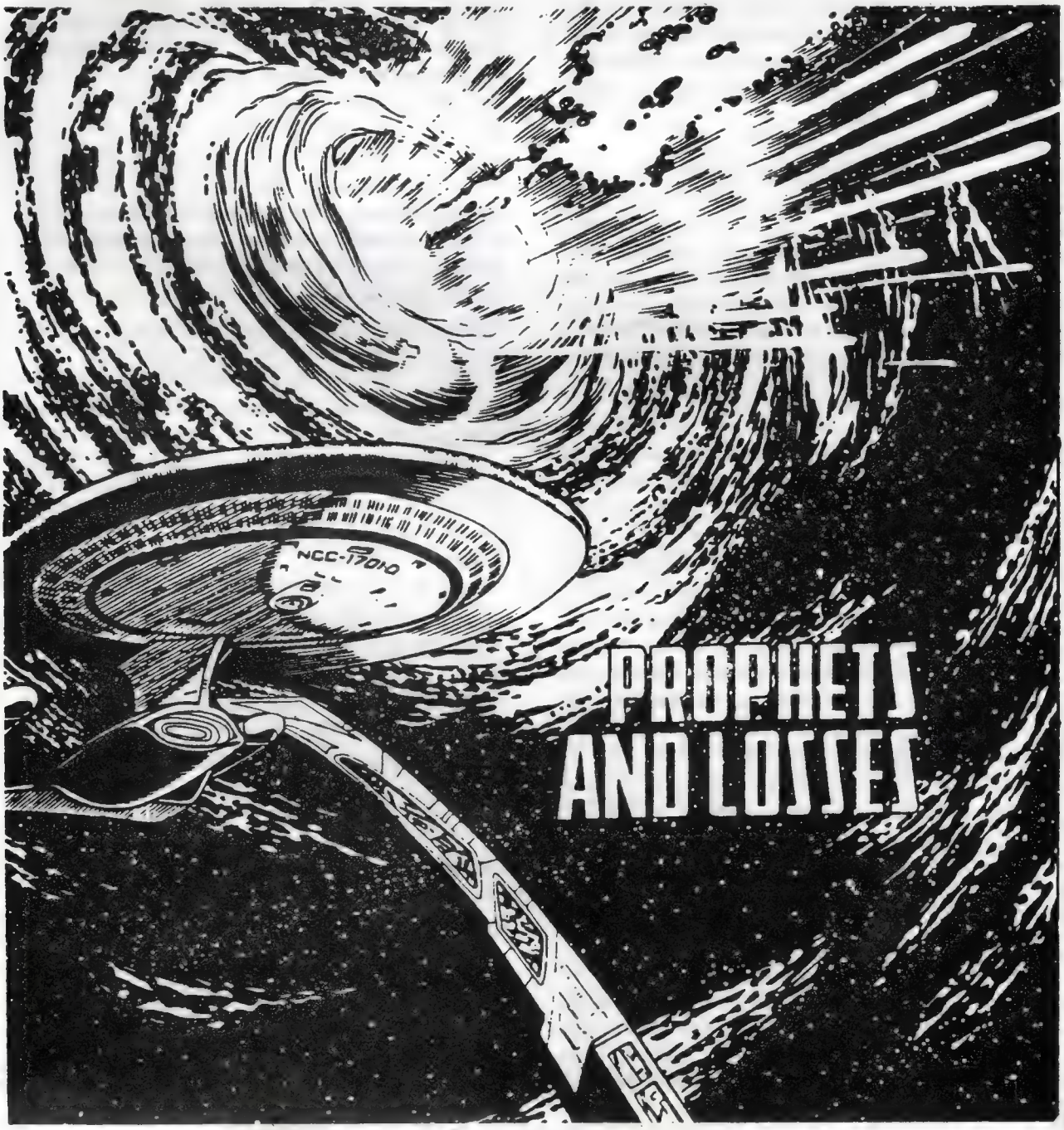

Buluşma

Aşkın Güngör

- Koordinatlar mı? diye düşündü adam. - Allah koordinatların belasını versin!

Siyaha tutsak gözkırpan ışıltılar geziniyordu başlığının camında. Yıldızlar kavisli cama yansıyor, yer değiştiriyorlar, parlayıp sönüyorlardı. Aşağıda bir yerlerde o mavi umutsuzluk dönüp duruyordu. Umutsuzluk; çünkü ulaşılası değildi artık. Biryerlere sıkıştırılmış da olsa huzur veren ormanlar, yüzlerce katlı binaların teras katlarından binbir güçlükle seyredilen güneş doğuşu, göğe bulaşan kavuniçi ton, karısı, çocuğu ve artık hiç bakamayacağı eski mutlu zamanların slaytları, sararmış kağıtlardaki antika fotoğraflar... Cızırtılı ses başlığının değil, beyninin içinde yankılandı sanki:

"Koordinatların konusunda fikrin yok mu?"

Cevap vermedi. Bu heybetli siyah içindeki küçüklüğüne hapsolmuştu iyice. Bir küçücük nokta bile değildi şu an. Bir hiçlikteydi ve hiçliğe dahil oluyordu. Tüm dünyayı değiştirebileceğine dair duyduğu gençlik güveninden eser kalmamıştı içinde. Korku?... Hayır!... Belki biraz endişeliydi ama korkmuyordu; emindi bundan ve biraz da kendi isteğiydi sanki bu durum:

Kendisini modüle bağlayan halat yerinden kurtulduğunda kısa bir şaşkınlık çığlığı kurtulmuştu dudaklarından; hepsi o kadar... Yüzbaşıya doğru savrulmuştu hafifleyen bedeni. - Elimi tut... dive haykırmıştı adam. - Elimi tut! - Sesin kulaklarını patlatacağını sanmış, sonra eli görmüştü; kendisine doğru uzanan, boşlukta yüzerek yaklaştığı, gümüşi eldiven içindeki telaşlı parmakları... Modülün tutunma demirine sıkı sıkıya sarılan yüzbaşının birkaç metre ötesinden geçecekti. Bir küçük hamle gerektiriyordu yaşam, bir inatçı direnç, bir uzanış... Kıpırdamamıştı; hiç denememişti bile... Tutmadığı yardım eli, tutmadığı yaşamın eliydi; bunu şimdi farkediyordu ama hiç pişmanlık duymuyordu işin garibi.

"Küçücük bir tahmin bile yeterli..." diye cızırdadı başlığın içindeki ses. "Modülün cisim saptayıcısındaki arıza giderilemedi. Tam yerini belirleyemiyoruz."

Yine cevap vermedi. Susması, hiç konuşmaması gerektiğini hissediyordu. Ölüme saygısızlık etmemeliydi. Çünkü konuşmak, tüm suskunların şahı olan ölüme karşı büyük bir saygısızlık olacaktı. Artık ölümün çocuğuydu o; kurtuluş yoktu. - Cisim saptayıcı... - diye geçirdi içinden; gülümsedi.

Kendisine ulaşmak için, bu boşluğa savrulmasına neden olan o aciz elektronik aletten medet umuyorlardi. Onu tamir etmek için çıkmışlardı modülün dışına ve 'cisim saptayıcı' yattığı tembellik uykusundan uyandırılmamak için halatın işini görerek teknisyeni halletmişti işte. Ana gemiyle kenetlenene kadar dilediğince tembellik edebilirdi artık.

"Cevap versene kahrolası!" diye çınladı başlığın içindeki ses. Yüzbaşıydı bu. Ancak o, bağırırken böylesine hakim olabilirdi sesine. Topu topu dört kişiydiler modülde zaten; ah; üç... Yüzbaşı, pilot ve Bayan Aterina; dördüncü kendisiydi ve şimdi uzayın serseri atıklarından biri olmaya çabalıyordu. Yüzbaşının modülün içinde, kızaran kulaklarını oğuşturduğuna ve kontrol panosundaki mikrofona bağırırken ağzından tükrükler saçtığına emindi. Sinirlendiği ya da kendini çaresiz hissettiği her zaman aynı duruma düşerdi adam.

"Ölmüş olmasın efendim?" diye cızırdadı pilotun sesi.

"Ölmüş... Ölmüş..." diye yineledi Bayan Aterina.

"Bilmiyorum..." dedi Yüzbaşı. "Bilmiyorum Allah kahretsin..."

- Mutsuz muydum ben? diye düşündü adam. Ölümü seçmişti; evet; kendisi seçmişti bunu... Daha kancayı kemerine geçirirken farketmişti çelik halatı modüle bağlayan makaranın yerinden oynadığını ama önemsememişti. Uzanan yardım elini tutmak için de bir çaba sarfetmemişti. Hiç denememişti yaşamın parmaklarına sarılmayı. Yo, yo, ölümü seçmek değildi bu, daha başka birşeydi; hayır, önemsememek de değil: Çağırana gitmekti mesela; ya da ait olunana kavuşmak, buluşmak...

"Ben mutluydum..." diye mırıldandı.

"Konuştu!" diye bağırdı pilot. "Efendim, birşeyler söylediğini..."

"Farkındayım..." dedi Yüzbaşı soğuk bir sesle. "Çavuş?"

- Ben çavuş değilim! - diye düşündü. - Ben hiçbirşey değilim. Sadece uzayın bir parçasıyım artık. Bu eşsiz siyahlığın uzantısıyım. - Sonsuzluğu hissetti; bir garip ürperti gezindi bedenini. Aklının kanatlanıp uçtuğunu gördü ardında mavi yeşil çizgiler bırakarak. Dünyaya

yaklaştı, atmosfere girdi, bulutların altındaki dev yapıları seçti zar zor, üzerlerinde uçmaya başladı...

"İşte!" diye fısıldadı. Süzülerek girdi yüzdoksanüçüncü kat penceresinden içeri. Parmaklarının ucuna basarak mutfağa yöneldi. Durdu. Adım seslerini duyamayacaklarını hatırladı. Alabildiğine özgür, sert, zemini hissetmeye çalışır gibi kuvvetli bastı ayaklarını, yürümeye devam etti. Karısı yemek yapıyordu. Tüm elektronik hazırlayıcılara rağmen bir türlü vazgeçmemişti yemekleri elde hazırlamaktan. Kapıya yaslanarak sebzeleri doğrayışını seyretti, sarı saçların omuzlar üzerindeki kıpırdanışını, koluyla alnındaki teri silişini ve ağlayışını...

"Oh, hayır..." diye fısıldadı adam.

"Dayanamıyorum..." demişti birkeresinde kadın başını kocasının omzuna yaslayarak. "Sıcakta yürürken, hava otobüsünü beklerken, yemekle uğraşırken, hatta alışveriş yaparken bile bir ağlamak hissi bastırıyor. Dayanamıyorum. Çıktığın görev uçuşları, yokluğun boğuyor beni. Ağlamaya başlıyorum."

İşte yine ağlıyordu.

Başlığını çıkardı. Yavaşça sokuldu kadının arkasına. Eğilip boynuna bir öpücük kondurdu. Dokunmaya çabaladığı gözyaşı parmağının içinden geçerek karısının göğsüne düştü. Derin bir iç geçirerek burnunu çekti Kadın. Yapay tohumlama ile üretilmiş sebzeyi bir bıçak darbesiyle öldürdü. Karısına sıkısıkıya sarılmak, bu hantal astronot giysilerinden kurtulup o sıcacık teni hissetmek istedi. Daha fazla dayanamayacağını farketti sonra. Pembe dudaklara hissedilemeyen bir öpücük kondurarak mutfaktan çıktı. Oğlunu aradı gözleri; altı yaşındaki o zeki yaramazı... Odasına baktı, yoktu çocuk. Duvardaki kırmızı rakamlar 14: 53'ü gösteriyorlardı yanıp sönerek.

"Okul..." diye mırıldandı.

Zaman ve mekana bağlı değildi; okulun uzun sütunlu salonunda buldu kendini. Olabildiğince hızlı girdi koridora. Çöp toplayıcı küçük robot vızıldayarak sürdürüyordu görevini; üzerinden atladı, sonra birkez daha güldü alışkanlıklarına. Dersliğin kapalı kapısına işledi bedeni, içeri girdi. Görüntülerin sürekli değiştiği büyük ekrana metal parmağını uzatarak konuşan öğreticinin önünden geçti hızla.

"Geveze..." diye fısıldadı. "Formülleri değil, kendilerini öğret çocuklara."

Oğlunun yanına diz çöktü. Önündeki saydam plaka üzerinde parmağını gezdirerek yorumladıklarını kaydediyordu çocuk. Biraz buruk muydu ne? Kahverengi saçların kuşattığı küçük alına bir öpücük kondurdu. Gözlerinin dolduğunu hissetti.

"Mutluydum ben..." dedi. "Dünyada mutluydum." Peki neden ölümü seçmişti; neden?

"Çavuş!" diye haykırdı Yüzbaşı yine.

"Şokta olabilir efendim" diyerek araya girdi pilot.

"Şokta... Şokta..." diye yineledi Bayan Aterina.

"Sustur şu kahrolası papağanı!"

"Sustur... Sustur..." diye cıyakladı Bayan Aterina.

Uyku gözkapaklarına oturuyordu. Gözlerini açık tutmaya çabaladı. Son ana kadar görmek istiyordu parçası olacağı siyah güzelliği. Yıldızlar çapkınca göz kırpıyorlardı hala. Çok uzaklardaki küçücük mavi bir noktaydı dünya; küçük mavi hatıra...

"Allahaşkına cevap ver!" dedi. Yüzbaşı yalvaran bir sesle.

"Bana yalvarma..." diye mırıldandı "Sen Yüzbaşısın..."

"Çavuş!" dedi Yüzbaşı heyecanla. "Beni duyuyor musun çavuş?"

"Evet..." dedi adam sonunda. "Duyuyorum."

"Bak, halat koptuktan yaklaşık onbeş dakika sonra hareket ettik ve sana ulaşmaya çabalıyoruz. Yerini tam belirleyemediğimiz için bulmak zaman alacak. Ama meraklanma!"

"Meraklanmıyorum."

"İyi... Koordinatların konusunda bilgin var mı?"

Hiç de iyi bir koordinat belirleyicisi olmadığını düşündü adam. İnsan yıldızlara ve bu büyük siyahlığa işaretler koyarak koordinat belirleme yetisine sahip olsaydı bir sürü ıvır zıvır alete gerek kalmazdı zaten.

"Yok!" diye geçiştirdi soruyu. İçine yayılan garip huzuru, o anlamlandıramadığı mutluluğu tanımaya uğraşıyordu.

"Pekala oğlum..." dedi Yüzbaşı; sesi iyice yumuşamıştı. "Savrulmuş olabileceğin çap içinde seni arıyoruz. Bizi görebiliyor musun"

"Hayır!"

Kısa bir süre hiç ses gelmedi başlık içindeki kulaklığa Yüzbaşı bilgisayar başında, kanter içinde hesaplamalar yapıyor olmalıydı.

"Hayır... Hayır..." diye bağırdı Bayan Aterina birden.

"Sustur dedim şu hayvanı!" diye gürledi Yüzbaşı "Susmuyorsa gebert!"

"Emredersiniz..." dedi pilot ama papağanı öldürmeyeceği muhakkaktı. Canı gibi severdi bu renkli bayanı.

"Çavuş..." diye seslendi Yüzbaşı tekrar.

Artık bu seslenişlerden bıktığını düşündü adam. Huzur istiyordu; sessizlik, ölüme saygı... Kurtuluş yoktu; bunu hissediyordu. Yo, kesin emindi hatta.

"Yaptığım hesaplara göre..." diye sürdürdü Yüzbaşı "... en fazla onbeş dakika içinde seni bulacağımızı sanıyorum. Belki yirmi..."

"Yirmi..." dedi adam gülümseyerek. Kemerindeki hava göstergesine baktı; kırmızı ışık hararetle yanıp sönüyor, yeşil rakamlar birer birer aşağı iniyorlardı:

... 03:57 - 03: 56 - 03:55 - 03:54 - 03:53 - 03:52 - 03:51...

"Ne kadar havan kaldı?" diye sordu Yüzbaşı endişeyle.

"Üçbuçuk dakikalık..." diye yanıtladı adam.

Kulaklığa sessizlik hakim oldu tekrar. Nefes alıp verişlerini dinledi adam. Kalbinin sesini beyninde duydu. Gülümsedi.

"Derin nefes alma..." diye cızırdadı Yüzbaşının bitki sesi. "Şu andan itibaren konuşmak yok. Bir ihtimal, seni zamanında..." Sustu. Sözlerini tamamlayamadı. Yüzbaşının imkansızlığı gördüğünü anladı adam.

"Teşekkür ederim efendim" dedi neşeli bir sesle. "Ha... Lütfen Bayan Aterina'yı gebertmeyin efendim"

Herhangi bir yanıt gelmedi kulaklığına. Sessizliğe sarıldı tekrar. Gözlerini açık tutmaya çabaladı, iyice zorlaştı bu uğraş. Usulca kapanıyordu görüntüler; yıldızlar, gezegenlerin parlak ışıltıları, siyahlık, düşler... Birden onu gördü; önünde, başlık camının kavisli yüzeyinin bir metre uzağındaki o küçük, parlak bilyeyi... Güçlü ışıklar yayan bir gezegenin uzaklardaki parıltısı zannetti ilk ama yakınlığı kavradı hemen. Parmağını kaldırdı, yavaşça dokundu parıltıya. Ilık bir sevgi aktı içine usul usul. Tüm bedenini şevkatli bir büyüklüğün kavradığını hissetti. Çok hoşuna giden, huzurlu bir gülümseyiş yerleşti yüzüne. Çocuklar gibi mutlu, gülmeye başladı.

"Çok güzel..." dedi gülücükler arasında. "Çok güzel..."

Bilye, parlaklığını arttırarak genişlemeye başladı. Tenis topu büyüklüğüne ulaştı, futbol topu oldu, büyüdü, büyüdü... Gözlerini kapadı adam; parlaklık bakamayacağı kadar yoğundu artık. Sonra o mırıltıları duydu; anlamlandıramadığı ama huzur veren mırıldanmaları... Kulaklık? Yo, hayır; kulaklıktan gelmiyordu sesler. Bu mırıldanmalar boşlukta, dahası bu parlaklığın içindeydi. Önündeki tüm uzayı kaplayan ışıltılı perdenin içine soktu başını. Renkler uçuştu gözünün önünde: Mavi, sarı, yeşil, kırmızı, mor, pembe, lacivert... Başlığının kavisli camında bir renkler şelalesi canlandı; çiçekler, sevgiler, umutlar doldu içine.

"Buluşma..." diye fısıldadı adam. Herşeyi kavradı. Tabii ki ölümü seçmemişti. Sonsuz yaşamdı seçtiği; karşı konulamayan çağrı, ait olunanla buluşma, sevgiyle kuşatılma...

...00:07 - 00:06 - 00:05 - 00:04 - 00:03 - 00:02 - 00:01 - 00:00...

- ditditditditdit...

Büyülü ışığın içine bıraktı bedenini gülümseyerek.

"Zaman doldu..." dedi Yüzbaşı üzüntüyle. "Öldü!"

"Öldü!" dedi pilot başını öne eğerek. Gözyaşlarını sildi.

"Hayır... Hayır... Hayır..." diye bağırdı Bayan Aterina.

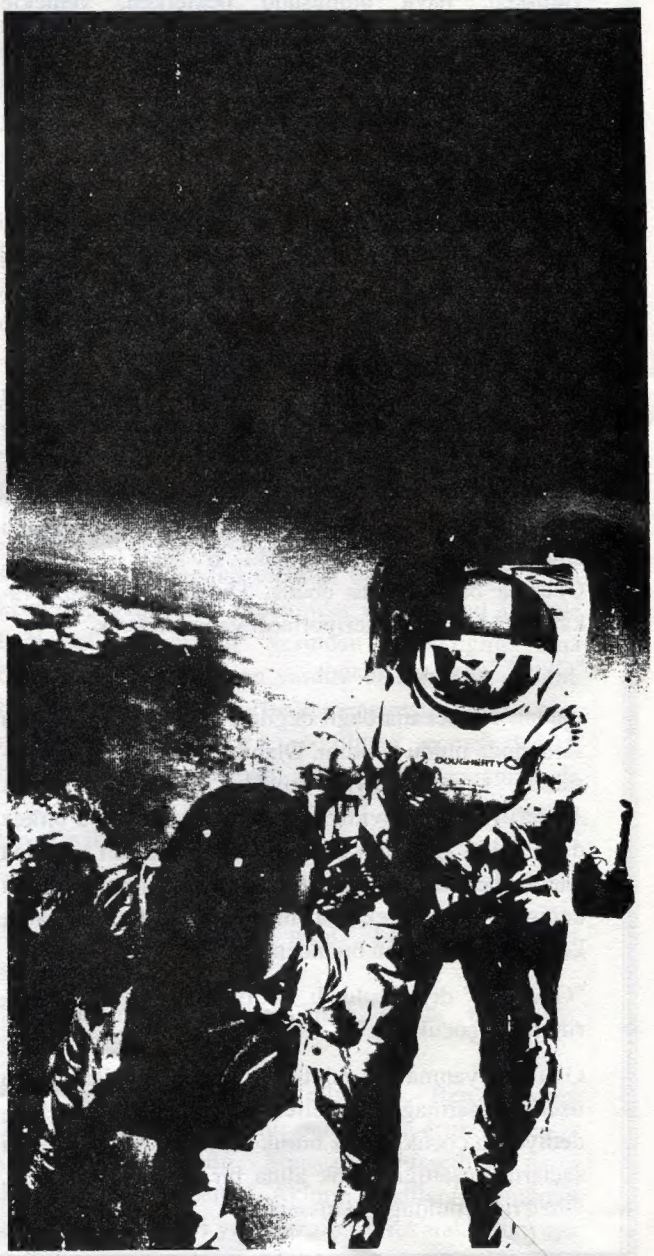

Ant Özok

- James Cameron'un yapımcılığını üstlendiği eski karısı Kathryn Bigelow'un yönettiği "Strange Days" - Garip Günler yakında sinemalarımızda. Başrollerini "Schindler'in Listesi" ve "Quiz Show"un yetenekli aktörü Ralph Fiennes ile "Tina Turner" Angela Basset ve Juliette Lewis'in üstlendiği film, 31 Aralık 1999 tarihinde geçen ve insanlara, beyne enjekte edilen güzel anılar satan bir tüccarın hikayesini anlatan süper hareketli bir fütüristik aksiyon. Tek kadın aksiyon filmi yönetmeni ünvanını taşıyan Kathryn Bigelow (1991 yapımı "Point Break" Kırılma Noktası'nda, Keanu Reeves'in adını ilk kez dünyaya duyurmuştu) için bir de kötü haberimiz var: "Strange Days", büyük umutlarla girdiği Amerikan hasılat listesinde, süper bir kepazelik yaşayarak kayboldu gitti.

- Seyirci karşısında hüsrana uğrayan bir diğer film de Eddie Murphy'li "Vampire In Brooklyn - Brooklin Vampiri". Ekim sonunda gösterime giren film, masrafları yanında mikroskobik denebilecek kadar bir para kazanacağa benziyor. Freddy Krueger'in yaratıcısı Wes Craven'in çektiği filmin "Strange Days - Garip Günler" ile bir diğer ortak yönü de, baş kadın oyuncusunun yine Angela Basset olması.

- Söz Eddie Murphy'den açılmışken, bir zamanların bir numaralı komedyeni olan bu zat, "The Nutty Professor - Çılgın Profesör'ün yeni çevriminde 200 kiloluk bir profesörü canlandırıyor. 1994'ün en büyük rezilliği "Beverly Hills Cop 3 - Sosyete Polisi 3" ve 1992'nin daha da büyük rezilliği "Boomerang" filmleriyle sinemada serbest düşüşle meşgul Küçük Dev Adam, (istisna: 1992 yapımı başarılı politik taşlama The Distinguished Gentleman - Fırlama Beyefendi), bazı söylentilere göre şişman profesör makyajı altında görünmüyormuş.

- Yakınlarda göreceğimiz bir başka film de, Robin Williams'lı "Jumanji". Williams, burada monopol tipi bir oyunun içinde 25 yıl hapis kalan bir çocuğu canlandırıyor. Rol arkadaşları Bonnie Hunt ile "Vampirle Görüşme"nin küçük bitirim kızı Kirsten Dunst. Yönetmen ise, "Eyvah Çocuklar Küçüldü", "Rocketeer" ve en son "The Pagemaster - Masallar Prensi" gibi fantastik filmlerden tanıdığı Joe Johnston. Williams, bir sonraki filmi "Jack"te ise erişkin bedeninde hapsolmuş bir çocuğu canlandıracakmış. Bu filmin yönetmeni ise - sıkı durun - Francis Ford Coppola!

- "Batman Forever - Batman Daima" gösterime girmeden önce dördüncü bir Batman filminin çekileceği çok muhtemelmiş. Üçüncü film çok başarılı olunca, dördüncünün çekilmesi kesinleşivermiş. Batman Triumphant - Muzaffer Batman"de Kara Şövalye'yi yine Val Kilmer, vefalı asistanını ise yine Chris O'Donnel canlandıracakmış. Nicole Kidman hanımefendi dönmekte nazlanırlarken, kötü adam adayları hakkında iki söylenti varmış. Söylenti 1: (Nasıl diriltеceklerse) Joker Jack Nicholson ile 3. filmin sonunda ölmeyen Riddler - Bilmececi Jim Carrey dinamik bir ikili oluşturacaklarmış. Söylenti 2: "Star Trek - The Next Generation" - Uzay Yolu : Yeni Nesilin keltoş kaptanı Patrick Stewart Mr. Freeze -Bay Dondurucu'yu (eğer Batman'ın televizyonda gösterilen çizgi filmini izliyorsanız, Stewart'ın bu karaktere fiziksel olarak şaşırtıcı derecede benzediğini göreceksiniz), Demi Moore da Poison Ivy - Zehirli Sarmaşık'ı canlandıracakmış.

- Batman Daima ile megastra oluveren Val Kilmer, şu sıralar çekilen "Dr. Moreau'nun Adası - Island of Dr. Moreau"da Dr. Moreau'yu oynayan Marlon Brando'nun asistanı Montgomery rolünde. "Dr. Moreau'nun Adası", ilk olarak "Kayıp Ruhlar Adası - Island of Lost Souls" adıyla 1950'lerde çekilmiş. 1977 çevriminde ise başrolde Michael York vardı. Bu rolü, en yeni çevrimde "Quiz Show - Şike"nin başarılı oyuncusu Rob Marrow oynuyor. Film hakkındaki bir söylenti, önemli rolleri olan insan-hayvan karışımı yaratıkları Bruce Willis, Samuel L. Jackson, Johnny Depp gibi ünlü oyuncuların canlandırıyor olması. Yönetmen Richard Stanley projeden ayrıldığından film en son "The Year of The Gun - Şiddet Yılı" filmini izlediğimiz John Frankenheimer tarafından çekilmekte.

- Bruce Willis'in "Dr. Moreau'nun Adası"ndaki küçük rolünden başka iki bilimkurgu filmi var yakında izleyeceğimiz. Çok yakında sinemalara gelecek olan "Twelve Monkeys - Oniki Maymun", ikibin küsur yılında başlıyor. Dünyada korkunç bir virüs yüzünden tüm insanlık büyük ölçüde yok olmuş, geriye bir avuç nüfus kalmış. Willis, dazlak kafalı bir mahkum olarak, virüsün ortaya çıkışını önlemek için 1996'ya gönderiliyor (Terminatör muhabbeti). Virüsü yaratan araştırma grubunun başkanını Brad Pitt oynuyor, diğer rollerde Madeleine Stowe ve Christopher Plummer var. Filmin yönetmeni ise, "Brazil" ile eleştirmenlerce göklere çıkarılan, "Baron Münchhausen'in Maceraları" ile tüm zamanlar en büyük fiyaskolarından birine imzasını atmış olan, en son 1991'de Robin Williams'lı "Balıkçı Kral" da izlediğimiz Terry Gilliam. (Soru: 12 adet maymunun bununla ne ilgisi var???).

- Bruce Willis'in diğer filmi ise, ünlü Fransız Yönetmeni Luc Besson'un (Derinlik Sarhoşluğu, Nikita ve en son Leon), yöneteceği "The Fifth Element - Beşince Element" Soru: "Bor'un bununla ne ilgisi var???

Uzay Yolu Testi

Sezen Kaymak

Aşağıdaki seçeneklerden yanlız biri doğrudur, lütfen doğru bulduğunuz cevap kutularından birini işaretleyiniz.

1) Uzay Yolu kaçıncı yüzyılda geçmektedir?

a) 22. Yüzyıl b) 25. Yüzyıl
c) 23. Yüzyıl d) 21. Yüzyıl

2) Atılgan uzay gemisinin haberleşme subayı Teğmen Uhura'nın adı, hangi dilde ne anlama gelmektedir?

a) İngilizce Barış b) Africaan Bağımsızlık
c) Kongoca Adalet d) Swahili Özgürlük

3) Atılgan uzay gemisinin ışıküstü hız birimine ne ad verilmektedir?

a) Warp Hızı b) Hiper Uzay Hızı
c) İtici Güç Hızı d) Tachyon Hızı

4) Uzay Yolu dizisinin 2 kısımlı tek bir bölümü vardır. Bu bölümün adı nedir?

a) Whom Gods Destroy (Tanrıların Yıktığı)
b)The Man Trap (İnsan Tuzağı)
c) The Menagerie (Kafes)
d) The City on the Edge of Forever (Sonsuzluğun Yanıbaşındaki Şehir)

5) Atılgan ile diğer gemiler ve gezegenler arasındaki ulaşım hangi yöntemle sağlanmaktadır?

a) Uzay Mekikleri ile b) Işınlama ile
c) Tardis ile d) X ve Y Kanat Avcılar ile

6) Atılgan'ın Doktoru Leonard McCoy'un arkadaşları arasındaki lakabı nedir?

a) Bones b) Doc c) Leo d) Mac

7) Yarı Volkanlı olan Mr. Spock'un annesi hangi gezegendendir?

a) Antares b) Dünya c) Rigel d) Mars

8) Atılgan'ın ana saldırı silahı nedir?

a) Lazer b) Taser c) Fazer d) Nötron

9) Uzay Yolu dizisi kaç bölümdür?

a) 68 b) 72 c) 79 d) 74

10) Atılgan'ın ana güç kaynağı nedir?

a) Nükleer Füzyon b) Foton Çekirdekleri
c) İon Gücü d) Dilityum Kristalleri

11) Kaptan Körk'ün yaverinin adı nedir?

a) Janice Rand b) Christine Chapel
c) Helen Noel d) Janet Wallace

12) Birleşik Dünya Gezegenler Federasyonu'nun en önemli düşmanı kimlerdir?

a) Organialılar b) Klingonlar
c) İota'lılar d) Rigel'lılar

13) Atılgan personeli gezegen araştırması için hangi aleti kullanmaktadır?

a) Bilgisayar b) Trikorder
c) Evrensel Çevirici d) Optik Sensor

14) Atılgan'ın Başmühendisinin adı nedir?

a) Teğmen Sulu b) Çavuş Chekov
c) Yüzbaşı Scotty d) Mr. Spock

15) Birleşik Dünya Gezegenler Federasyonu ile Klingon İmparatorluğu arasında imzalanan anlaşmanın adı nedir?

a) Romus-Romulus Barış Anlaşması
b) Capella Barış Anlaşması
c) Cyngi 61 Barış Anlaşması
d) Organia Barış Anlaşması

Yukarıdaki sorulara yanıt verenler arasında çekilecek kurada 5 kişi birer bilimkurgu kitabı kazanacaktır.